

BONIA PAU

DE L'ES
CORONA

Núm. 464 Any XXXIX

MONTUÏRI

OCTUBRE 1991

*Les obres de la
piscina municipal,
adjudicades*

*L'Ajuntament
rebutja
una moció del
P.S.M. sobre
autodeterminació*

*120 montuïrers
anaren a Lluç
a peu*

*El Montuïri de
preferent, líder
a la fi de setembre*

*L'escola ha
augmentat la
matrícula en
un alumne*

*Dos mesos sense
cap mort a
Montuïri*

*El que va de
la joventut d'un
temps a la d'avui*

*Serena i clàssica estampa que
oferia el començament del
carrer del Pou del Rei un dia
qualsevol d'aquesta tardor.*

Inquietud sobre el destí de les propietats dels dominics a Montuïri

LES PROPIETATS DELS DOMINICS

A anteriors números d'aquesta publicació ja parlàrem de la Desamortització coneguda com a la de Mendizábal, en record del ministre d'Hisenda que la va dur a terme a mitjan dècada dels anys trenta del segle passat. La desamortització era l'apropiació per part de l'Estat del bens immobles (terres, cases, convents, etc.) de les comunitats religioses per a posar-les en pública subhasta i que fossin adquirits per jornalers que volguessin accedir a la propietat de la terra, fent-se així pagesos.

Res d'això passà, en principi la llei, encara que presentada d'aquesta forma, diguem-ne altruista, tan sols tenia l'únic interès per part de l'administració del govern lliberal, de recaptar uns diners molt necessaris per a un Estat arruïnats. Aquesta necessitat de diners motivà que es volguessin tenir de forma quasi immediata, i no s'ajudà amb crèdits o préstecs a aquells jornalers perquè poguessin adquirir les terres, les quals foren comprades per rics terratinents que en la majoria dels casos no hi invertiren res per a millorar la producció.

Evidentment les autoritats municipals se n'adonaren del benefici que podria suposar pel poble de Montuïri que les propietats del dominics poguessin esser establides i comprades pels montuïrers. Aquesta inquietud es traslladada per l'Ajuntament en forma d'escrit dirigit al "Jefe Superior Político de la Isla" i al president de la Diputació. L'expedient va firmat pel batle Llorenç Trobat, dos regidors i un síndic.

Diu així:

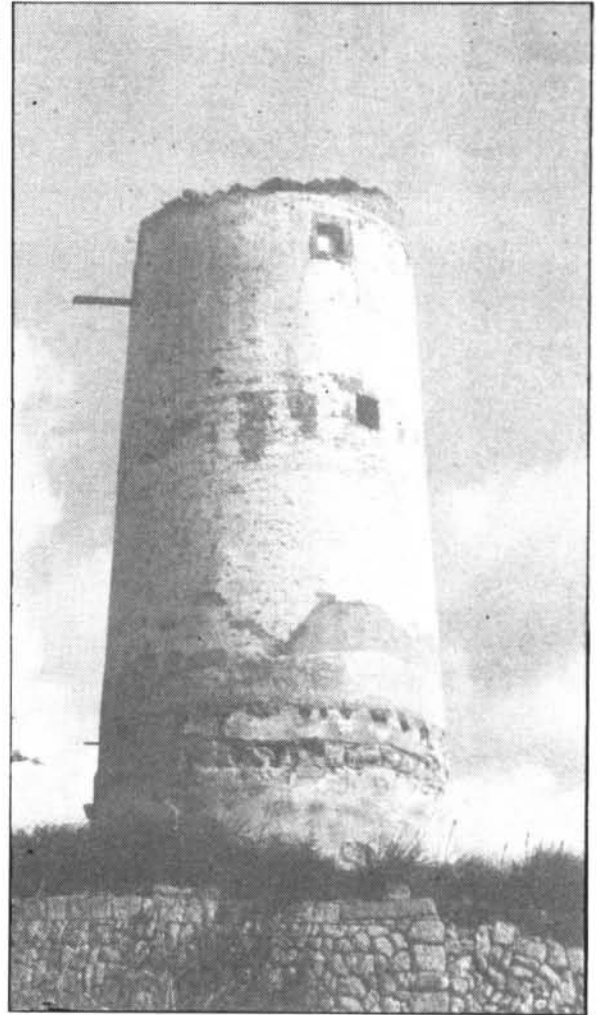
Excmo. Sr.

El Ayuntamiento constitucional de la villa de Montuïri con la confianza que le inspira el celo de V.E. por bien de este pueblo y de toda la provincia cuya... les está sometida, expone que no puede dejar de tomar un interés muy vivo en la inversión y destino que quiera darse a les bienes que poseía en este término el extinguido convento de dominicos (1). De ellas depende la prosperidad de este pueblo y no puede permanecer inactivo el Ayuntamiento cuando se trata de un objeto tan grandioso. Por un triste

Son Costa pertanyia als dominics. Així està el molí en l'actualitat.

defecto de monstruosa división de la propiedad a que dieron ocasión las leyes caducas que sobre ellas versaban en el régimen antiguo, divididos casi todos los grandes predios de este pueblo entre propietarios extraños de él, están la mayor parte de sus vecinos obligados a fijar un jornal precario su subsistencia. No se le ocultará a vuestra excelencia el infeliz estado a que le tienen reducido estas circunstancias, ni juzga necesario el Ayto. hacer un bosquejo de él: todos sus esfuerzos para presentarlo cual es serian en vano y nunca llegaria la fuerza de la expresión a igualar la idea que tienen de él estos concejales (2). Se le presenta ahora en la inversión de estos bienes un medio de terminar en alguna parte los males de este pueblo y no puede menos de aprovechar una ocasión tan favorable, ni creo pueda V.E. desatender sus justos deseos. Esta corporación ha preparado sus planes, y hecho proyectos ventajosos, y los presenta a V.E. para que sean de su agrado.

Enagenar los bienes de que se trata como se han enagenado los demás de su especie seria en extremo desventajoso para la Nación y para este pueblo y además difícil y impracticables. La experiencia ha puesto ya en claro lo bastante, que enagenar absolutamente y por mayor los bienes nacionales no es sino procurar el provecho de algunos grandes propietarios a costa de la infelicidad de los pueblos. Los de que se trata además tienen la circunstancia de estar situados a mucha distancia de la capital, lo que haria muy difícil su venta tanto más cuanto que hay otros del extinguido convento más inmediatos a la capital misma y que serian preferidos a aquellos por cualquier comprador.

Se sustentarian de sus productos más de setenta familias (de Montuïri) que destituidas de una propiedad estable, yacen en la miseria y en el abatimiento. Estas conocidas ventajas obligan a este Ayto. a acudir a V.E. de quien depende su logro: las circunstancias extraordinarias, esa infelicidad en que se han sumido a la parte más laboriosa del pueblo mallorquin las malas cosechas facultan a V.E. a procurar por todos los medios posibles su remedio. Alcáncenlo de sus benéficas providencias los habitantes de Montuïri por medio del establecimiento propuesto y beneficiaran para siempre la mano benéfica que los salvó.

Guillem Mas Miralles

(1) Les propietats del dominics a Montuïri eren les següents: Son Costa (130 quarterades)
 -S'Almudaina (105 ")
 -Es Rafal (53 ")
 -Sabó (97 ")
 -Galiana (62 ")
 - Total 447 quarterades

(2) És de destacar el tipus de prosa emprat per l'autor de l'escrit.

Ressorgir cultural

Hem sentit dir moltes vegades que el temps que correm és molt diferent del de principis de segle, i no parlem del

d'abans, quan la paraula cultura era tan desconeguda per la gent de Montuïri com per la de la majoria dels altres

CARRERS DE MONTUÏRI

No tots els carrers del nostre poble són molt coneguts, com aquest que, partint de la mateixa Plaça de Ses Tres Creus, com si fos continuació del de Sant Antoni, reb el nom de "Carrer de Ses Tres Creus"

La força dels bons modals

Amb un grup d'al.lots i nines de la catequesi fèrem una excursió per fora vila. Arribàrem a unes cases de possessió. Dins un corral voltat de paret hi havia una egua que semblava salvatge: anava corrensos d'una part a l'altra del corral pegant uns brúfols esglaiadors i alçant amb fúria les potes de darrera. Els al.lots s'hi acostaren tímidament, els més atrevits s'assegueren sobre la paret mentre l'animal seguia eguinant amb força.

S'aturà a un racó del corral mentre mirava amb cara de pocs amics l'al.lotea que li deia coses.

Una nina a qui agradaven molt els animals, s'atreví, des de la paret, a fer-li una carícia al front amb una mà, mentre amb l'altra li posava un caramel a la boca. En pocs moments l'actitud d'aquella

egua canvià, i al cap d'una estona semblava el més ximple dels animals fins el punt que els al.lots, amb el permís de l'amo, acabaren per qualcar-hi.

Vaig pensar que dins la vida de les persones es donen situacions molt parecudes. Hi ha gent amb un genió curt a la que no t'hi pots acostar perquè tot d'una "tenen ses formigues an es cap des tió" i mosseguen; però si hi vas amb bons modals i paraules dolces, prest canvien la seva actitud arrogant i es converteixen en xotets de cordeta.

L'experiència de l'egua conquerida amb una moixonía i un caramel m'ha ensenyat a anar pel camí de la vida amb un somriure als llavis i un parell de caramels dins la butxaca.

Andreu Genovart

indrets. Tothom es preocupava de cultivar el camp on la gent hi dedicava tant de temps com li era possible, en canvi ningú tenia desig de conrar el propi coneixement i quasi cap governant demostrava interès en el foment de la cultura.

Fou entre els anys 1925 i 1935 quan podem observar els primers símptomes culturals, si be encara en petita escala. Tal vegada influenciats pel cinema o per alguns mestres o capellans. Certs governants començaren a preocupar-se'n, el contacte exterior també ho va afavorir, i una partida d'al.lots i joves d'aquell temps començà a mostrar una certa inquietud per la cultura. El pares ja comprenien que els seus fills havien de saber qualque cosa, almanco llegir, escriure i fer comptes. Aleshores començam a assistir a alguna manifestació cultural.

I avui, quan ja ens trobam a la darreria del segle XX i tot després d'haver descobert que els pobles progressen en relació a la seva cultura, veim que són més avançats aquells on la cultura ha calat més fons.

Dins un poble cult hi trobam persones cabals, instruïdes, educades; el parlar, el comportament, la manera d'esser... tot està en consonància amb el bagatge cultural sobre el que la gent descansa. El nostre també podria i hauria d'esser un poble on els habitants mostrassin interès per la cultura, i que aquesta no fos sols expressió d'una bona educació. S'haurien de veure fermes ànsies i resolts desigs d'estimació de tot quant significa toment i apreci d'uns valors que el personalitzen, l'identifiquen i, en conseqüència, el fan progressar.

No hem d'oblidar, per altra part, la cultura pròpia ni tants de béns culturals heretats dels nostres avantpassats i que constitueixen un apreciable patrimoni que hem de conservar, pulir i engrandir. Per això és imprescindible donar-nos la mà, recolzar tot quant de positiu es fa i es faci en aquest sentit a fi que qualsevol inquietud lloable, véngui d'on véngui, no mori per manca de suport, ja que del que es faci individual o col·lectivament depèn el ressorgir cultural del nostre poble.

Onofre Arbona

La notable disparitat entre la joventut d'ahir i la d'avui

És difícil fer comparacions. Es diu que sempre són odioses, i possiblement així sia. De totes maneres en aquest número i perquè sien els nostres lectors els qui, en tot cas, les puguin fer, hem volgut incloure dos aspectes molt diferents d'una joventut. Per una part hem cercat un home de més de setanta anys

perquè ens relatàs com eren a Montuïri els joves d'abans del Moviment i fins i tot d'abans de la república; i per altra, un jovenet que s'acosta als vint anys —o sia que hi ha més de mig segle d'un a l'altre— i així també poder polsar l'opinió d'una persona que viu la seva joventut dins la darrera dècada d'aquest segle.

La joventut d'antany

Pere Sampol Cerdà rememora, als 76 anys, la joventut d'un temps en què estudiar era quasi un impossible per a la majoria dels montuïrers

En Pere Sampol Cerdà va néixer a Montuïri l'any 1915, quan els primers cotxes començaven a aparèixer de tant en tant; quan la joventut encara no practicava l'esport organitzat, de cap classe; quan els montuïrers que estudiaven una carrera es podien comptar amb els dits de la mà, quan sols hi havia ambient de festa els dies anteriors a Sant Bartomeu, quan l'única preocupació dels joves era la feina i el sobreviure.

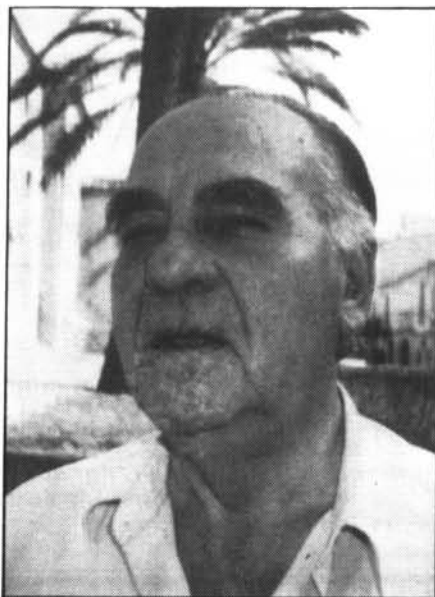
“Encara record —ens diu ell— quan a força de demanar aconseguírem que don Joan Ferrando ens cedís un tros de terra per poder-hi fer el camp de futbol, sense costarnos res. I també com certs propietaris que tenien pinars, ens proporcionaren la fusta suficient i necessària per poder envoltar aquell camp. No vàrem haver de cercar fusters ni maquinària, ni tampoc el camp era cap model; però això sí, suficient per poder-hi practicar futbol i organitzar els primers torneigs amistosos”.

Per altra part, uns altres joves també tenien la mateixa curolla: i es divertien i cercaven un altre camp de futbol, i el trobaren, i hi havia rivalitat. També eren feels al seu ideal.

Sorgiren d'entre aquest i aquells bons futbolistes, alguns dels quals fitxaren per equips de renom, com el Constància, el Mallorca, el Felanitx, el Lluçmajor...

L'ASPECTE CULTURAL I RECREATIU

En aquell temps estudiar era quasi impossible. De tres mil i “picó

d'habitants que tenia Montuïri abans de l'any 36, “sols una dotzena estudiaven el batxilletat universitari i únicament la meitat aconseguiren superar-lo. I llavors venia la carrera... i dos o tres l'acabaren”. Alguns dels que no estudiaven volien ampliar el seu saber. I anaven a escola els vespres, i així el dia de demà poder desenvolupar-se millor. Però no n'hi havia molts. Encara no tota la joventut arribava a saber llegir.

“Ara, això sí, el joves eren exigents amb ells mateixos —continua d'ent-nos en Pere—. Es va adcentar la Sala Mariana, s'organitzaren conferències i possiblement es va crear un dels millors quadres d'actors juvenils d'aquell temps. Cada setmana hi havia comèdia o un acte teatral o una conferència, i fins i tot concerts per músics de categoria...”

Cal recordar que en aquell temps dos capellans calaren fons dins la joventut montuïrera, i deixaren petjada: don “Pedro” Torrens i don Joan Munar. Fins i tot aconseguiren fundar una petita biblioteca, de la qual els mateixos joves, quan ja començaven a aficionar-se per la lectura, gaudien de dur-se'n llibres i llegir-los a ca seva amb comoditat i sense presses, ja que per a molts d'ells la lectura havia d'esser reposada.

LES EXCURSIONS

Per altra part, també començaren a organitzar-se excursions. “Precisament la foto que il·lustra aquest reportatge —continua dient en Pere—, la férem a Lluc l'any 1932. En altres ocasions anàrem al Gorg Blau, al Pla de Cúber... excursions que més d'una vegada duraven una setmana. Com també visitàrem els santuaris de Cura, Sant Salvador, Bonany, Pollença, Artà... I no hem de pensar —continua— que no tenguéssim dificultats de trasllat, ja que no hi havia els mitjans de comunicació d'avui. En tren, anàvem fins allà on podíem, i si no, en bicicleta... quasi mai amb autocar. Les despeses eren difícils de superar, hi havia pocs doblers. Eren molts els qui estalviaven tot l'any per poder anar a les excursions. I no s'ha de pensar que això no suposàs un gran sacrifici, sacrifici que per altra part no farien els joves d'avui”.

“Aleshores es veia una joventut que progressava, sense odis ni ran-

(Continua a la pàgina següent)

“... ELS D'UN PARTIT POLÍTIC ENVESTIEN CONTRA ELS DE L'ALTRE, S'APEDREGAVEN... SENTÍEM ADESIARA QUALQUE PEDRADA QUE BRUNYIA...”

(Ve de la pàgina anterior)

cors; començava a entusiasmar-se per l'esport. Els qui estudiaven sabien el sacrifici que suposava una carrera. Ara bé, els intercanvis, les conferències, les comèdies... tot servia per adquirir un caràcter de cada vegada més humà i civilitzat...”

“... Encara que qualque vegada dins les mateixes colles de joves n'hi havia que es desbocaven — recorda el mateix interlocutor. Freqüentment anàvem a passejar per l'Hostal... i els d'un partit polític investien contra els de l'altre, s'apedregaven... sentíem adesiara qualque pedra que brunyia...”

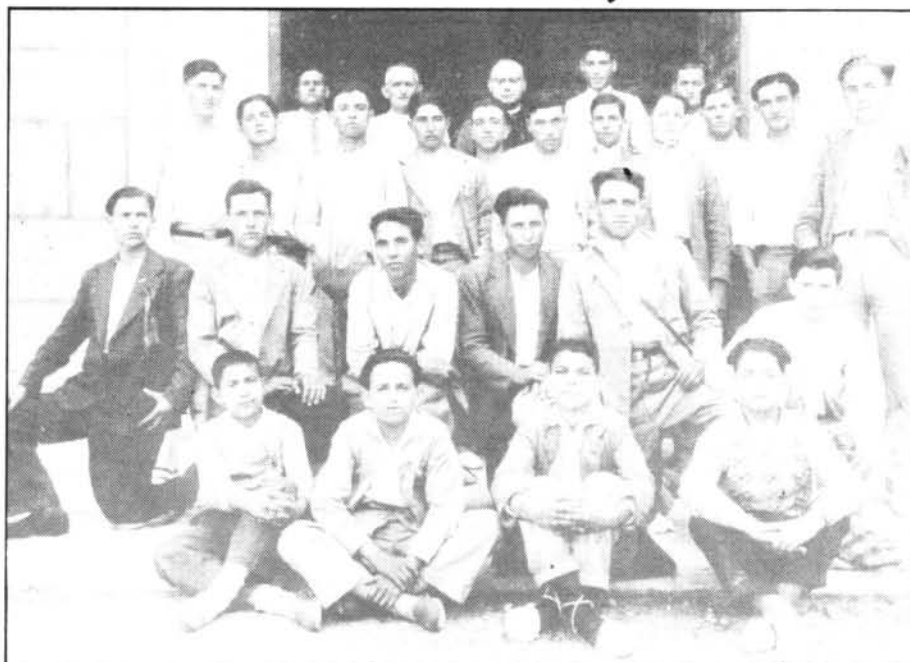
Damunt Can Toni Sampol, a plaça, avui “Can Xorri”, hi havia balls i cinema, i a vegades “varietés” i glosadors.

“També record —afegeix en Pere— que abans de la República vengué el Príncep don Jaume de Borbón, fill de n'Alfonso XIII i germà, per tant, del pare de l'actual Rei. Arribà amb en Primo de Rivera i s'aturaren a l'Hostal. Els reberen les autoritats amb la banda de música. I més envant, l'any 31, també visità Montuïri el mateix president de la República, n'Alcalà Zamora. Anà davant l'Ajuntament i donà la mà a tots”.

EL FESTEJAR

No hem parlat del festejar, i naturalment el joves festejaven. Freqüentment es coneixien en el passeig. Qualcú deia que era el més gran de Mallorca, sobretot el dissabtes i diumenges, pel carrer Major. No mancaven els joves externs, però qualque vegada eren apedregats si anaven a una al.lota determinada. Per altra part, abans de casar-se es demanava entrada i els dies de veure's eren els dimarts, dijous, dissabtes i diumenges.

Joventut montuïrera de l'any 1932

Davant el portal del Santuari de Lluc, l'any 1932, es féu aquesta foto. Hi podem veure: A la 1a. fila (començant a dalt i d'esquerra a dreta): Antoni Mayol “Teresa”, Antoni Arbona “Terric”, Sebastià Amengual “Capçana”, don Pere Torrens (Vicari), Miquel Mas “Darreta” i Francesc Miralles “Carreró”. A la 2a. fila: Pere Miralles Cerdà “Rua”, Joan Miralles “Xigala”, Guillem Pocovi “Barrió”, Miquel Miralles “Xigala”, Joan Verd “Bulla”, Bonaventura Mayol “Piadós”, Gabriel Payeras “Cardaix”, Gabriel Miralles “Queló”, Mateu Moll “d'Es Forn” i Francesc Aloy “Carro”. A la 3a. fila: Bartomeu Gomila “Saig”, Guillem Horach “Comuna”, Pere Sampol “Sampol”, Joan Mateu “Rei”, Bartomeu Cerdà “Ferrerico” i Gabriel Mayol “Xiu”. A la 4a. fila: Bartomeu Bauzá “Pelut”, Joan Cerdà “Ferrerico”, Joan Mas Arbona “Darreta” i Miquel Pomar “Aloi”. (Cal dir que un bon grapat ja són morts).

Dels joves montuïrers d'aquella època que s'hagin distingit més enllà del poble podríem citar el Pare Martorell, gran músic, Antoni Verger “Mianes”, que arribà a coronel amb el curs de general aprovat, el mateix Pere Sampol, mestre d'escola, en Pere Cerdà, militar de graduació i destacat jugador de l'Alfons XIII, en Francesc Aloy “Carro”, que fou advocat... i altres que ara un no recorda.

Fou una època que de cap manera es tornarà repetir. Aquells joves han traspasat els 70 i els seus néts són els joves d'ara. Els temps, costums i manera d'esser han canviat tant que de cap manera s'assemblen. No debades perdura aquell interrogant d'en Gabriel i Galán: “¿Som els homes d'avui aquells nins d'ahir?”, com recordava en Pere Sampol a la fi de la xerrada.

Onofre Arbona

CURS DE MANTENIMENT D'INSTAL·LACIONS ESPORTIVES

Organitzat per FODESMA (Foment al Desenvolupament Social de Mallorca) s'ha organitzat un curs en el Poliesportiu San Fernando de Palma, des del 30 de setembre fins al 13 de desembre, amb l'objecte de capacitar els alumnes en el desenvolupament de tasques de manteniment d'instal·lacions esportives.

Durant el curs els alumnes entraran en contacte amb entitats amb capacitat de contractació de mà d'obra qualificada en aquests temes. Endemés dels coneixements tècnics, els participants rebran formació en temes socio-laborals i assessorament sobre tècniques de recerca d'ocupació. (Amb possibilitat de contractació quan acabi el curs).

Les inscripcions es poden fer a les oficines de l'INEM (Polígon industrial. Gremi Botoners. Cap de cantó Sabaters. Palma). I el curs el poden realitzar persones amb un mínim d'EGB i coneixements del món de l'esport.

Els joves d'avui

Jaume Bauçà Mayol, estudia i treballa

En política i religió "la joventut està de cada dia més desenganada"

No tots els joves de Montuïri són iguals ni tots tenen les mateixes preocupacions. Ara bé, la majoria dels qui encara no han complert els 25 anys no tenen resolt el seu futur: d'una o altra manera es preparen per al dia de demà, cercant un mode de viure que els asseguri la resta de la seva vida.

En Jaume Bauçà Mayol és un d'aquests. Es passa les hores que l'estudi li permet despatxant a un bar de la vila. Té 19 anys i aquest curs acaba de començar quart d'administratiu a l'Institut "Pere de Son Gall" de Lluçmajor.

—Però tu, Jaume: ¿estudies o fas feina?

—En temps de vacances a l'Institut, faig feina, i quan hi ha escola sols treball els caps de setmana.

—¿Quina podríem dir que és la teva professió?

—Ara com ara, encara no en tenc cap. Hauria de dir: estudiant.

—¿Fins quan penses estudiar?

—De moment, dos anys més a fi d'acabar d'administratiu. Després ja ho veurem.

—¿T'agrada estudiar?

—Sí; si no, no estudiaria.

—¿Què és allò que més t'agrada estudiar?

—La branca de comptabilitat i administratiu.

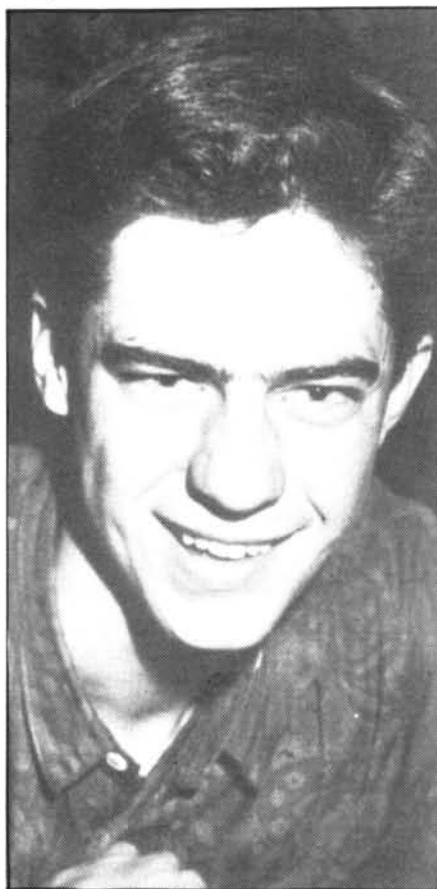
—¿Consideres que tothom hauria de tenir una professió?

—Sí; consider que tothom hauria de tenir un lloc de feina digne.

—¿Què pensa la joventut actual del matrimoni, segons tu?

—Que s'han de casar. Però tots dos han de fer un esforç perquè tot vagi bé.

—¿T'agraden les diversions dels joves de la teva edat?

—Sí. Els joves d'avui en dia no es diverteixen així com ho feien els nostres pares o padrins, però s'ho passen tan bé com s'ho passaven els d'abans.

—¿Com passen els dissabtes i diumenges els joves d'avui?

—Anant als "pubs" o a la discoteca, jugant a futbol, dormint o fent qualque activitat que els divertesqui.

—¿Com veus aquest fenomen?

—Bé. Tothom s'ho passa tan bé com pot.

—¿Quins divertiments són els que més t'agraden a tu?

—Divertir-me amb els amics, o practicant el ciclisme, ja que és l'esport que més m'agrada.

—¿Per què van els joves als "pubs"?

—Perquè és el lloc de diversió de la joventut d'avui en dia. Allà fan

una copa i s'entretenen escoltant la música de moda.

—¿Per què la joventut va poc o gens a missa?

—Perquè sembla que de cada vegada està més desenganada.

—¿Quins bons records conserves de l'escola de Montuïri?

—Allà hi vaig fer els primers amics i hi vaig aprendre els coneixements bàsics que ha de menester qualsevol persona per anar pel món.

—¿Quina cosa és la que més aprecies dels teus pares?

—La capacitat que tenen per aconsellar-nos sobre qualsevol tema.

—¿I la que manco?

—El que han de comprendre que la joventut d'avui ha canviat i que els dissabtes s'arribi a casa quan ells s'aixequen.

—¿Estàs content d'haver viscut aquests anys a Montuïri?

—Sí. Estic molt content d'esser de Montuïri i fins i tot n'estic orgullós.

—¿Què trobes que manca a Montuïri per a la joventut?

—A Montuïri hi ha pocs divertiments. Crec que s'hauria de fer qualque cosa perquè els joves trobassin aquí tot quant desitgen.

—Sobre política: ¿per què la joventut "en passa"?

—Perquè també crec que de cada dia està més desenganada.

En Jaume ha hagut d'interrompre varies vegades aquesta entrevista perquè en el bar on o altre ha necessitat els seus serveis. Ens ha demostrat, però, que pot atendre simultàniament a un i altre lloc. I no tots són així: això evidencia la seva capacitat de feina.

Ma. Antònia Rigo

S'ha dit que...

... contràriament a lo que varen dir an En Xerrim, es mes passat, en Joan de Son Palou no va comprar cap cavall de carreres. "Lo que passa —digué ell— és que en Toni Solivelles, importador de 'trotons', ha passat s'arada davant es bou. Lo únic que vaig demanar —continua en Verger— foren es papers per proposar sa compra d'un semental per compte del C.I.M. i que estigués a disposició de tots es criadors de Mallorca. Aquest reproductor, per descomptat, seria un fora sèrie, procedent de s'estranger".

—oOo—

... "no poden esser més que joves capbuits i a lo millor de poble extern", aquells que se'n dugueren una bona partida de cadires de s'Ajuntament que mancaren per ses festes. En trobaren 18 enmig d'un conradís, anant cap a Sencelles, molt brutes i malmenades.

—oOo—

... però encara en manquen una dotzena, d'aquestes cadires. I ara es batle té por de donar un escàndol.

—oOo—

... es de sa Tercera Edat, a sa festa de tardor, en Es Dau, anaven molt engrescats. "Però qualsevol cosa basta per aturar-los", digué un. I efectivament: una crida fou suficient per detenir s'orquestra i fer parar es ball.

—oOo—

... es dilluns, a s'hora des mercat, un bon grapat de dones fugen de ca seva i tampoc les veuen a plaça. I un dia d'aquests un home escodrinyava sa seva dona perquè no apareixia p'enlloc. Va saber després que se n'anà a fora poble a... comprar lo que no trobava a la vila.

—oOo—

... uns quants no se'n podien avenir que s'horabaixa de dia 23 de setembre passat no plogués gens ni a Montuïri ni a Vilafranca i en canvi, enmig, passat Son Comelles, per espai d'un quart d'hora caigueren prop de 30 litres per metre quadrat. Ja se sap: es setembre és "loco".

—oOo—

... sa mala olor que escampa es camió de sa recollida des fems pes poble, ja és

massa molesta. I si no, que ho diguin tots aquells i aquelles que durant s'estiu passat prenien la fresca an es portal de ca seva (o des veïnats).

—oOo—

... per espai des dos mesos de forta calor no s'han registrat ni morts ni pluges. Tornen venir ses bones temperatures i ja hi tornam esser: aigua que ve i persones que se'n van. Està vist: s'estiu és per descansar.

—oOo—

... es batle no n'ha pogut sortir amb la seva: de fer un Ple trimestral a convocar es que se feren durant es passats tres mesos suposa, esportivament, haver perdut per 5 a 1.

—oOo—

... ara bé, es mateix batle podrà dir que durant aquests tres mesos sols n'hi ha hagut un d'ordinari: Així ha complit sa paraula.

—oOo—

... de totes maneres hi ha dues versions: sa d'aquells que diuen que quantes manco reunions es facin, menys se barallaran. I sa des qui sostenen que es governants han d'escoltar es de s'oposició, a fi d'anar "més drets" i atendre, si convé, ses seves impugnacions i suggerències... I tots tenen raó.

—oOo—

... dia 21 de setembre es jovent anava remogut; no se sap si era perquè acabava s'estiu o perquè començava sa tardor; lo cert és que decidiren celebrar es canvi d'estació amb un bon sopar al que va seguir sa diversió i sa bauxa.

—oOo—

... està a punt de sortir una nova revista. Això pot donar molt de joc an es lectors i exercitar ses virtuts de sa paciència i sa constància an es qui la fan.

—oOo—

... s'ha acabat s'època des masclisme. Segons pareix, sa nova junta de sa ressuscitada Obra Cultural Balear a la vila, està formada tota per dones.

—oOo—

... d'aquí endavant es plens "ordinaris" se diran "finolis". Amb un cada tres mesos hi haurà temps més que suficient per preparar i depurar llenguatge i formes.

—oOo—

... si anau a sa consulta des metge pensareu que es nostres vells van xetigosos, però si els veieu es dia de sa gelatada no pareixien es mateixos: semblava que tots havien tirat es mal per sa paret.

—oOo—

... es dia de certs funerals val més no pujar amb so cotxe a plaça; tanmateix l'haureu d'anar a aparcar an Es Dau.

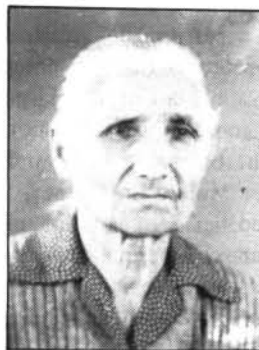
—oOo—

... està vist que tothom fa parts i quarts, fins i tot Sant Pere. Dia 17 de setembre a sa part de ses escoles varen caure 27 litres mentre que a plaça només ne plogueren 22.

—oOo—

... mai s'havia vist es batle tan tranquil com ara.

En Xerrim

Madò Margalida Mayol "Rustida" dia 4 d'aquest octubre compleix 98 anys. És la persona de més edat del poble. Mentrestant un es pregunta: ¿Arribarà a centenària?

DEL P.S.M.

L'oficina de premsa del P.S.M. a Ciutat ens ha fet arribar una còpia de les preguntes presentades pel diputat montuïrer Pere Sampol Mas al Parlament de les Illes Balears durant els passats mesos de juliol i setembre.

En elles veim que n'hi ha 5 referents a la captació d'aigües a Sencelles, 4 sobre Educació Física a Centres docents, 8 en relació a l'EXPO 92 a Sevilla, 3 concernents a desperfectes a la carretera de Sóller, 6 relatives al jaciment talaiòtic de Sos Sastres (Capdepera), 5 a la Conselleria d'Indústria i Comerç entorn a un curs d'Art Floral, 4 sobre la construcció d'una autopista Palma-Cala Ratjada i una altra sol·licitant relació per Conselleries de les despeses de publicitat institucional.

L'AJUNTAMENT INFORMA

RESUM DE L'ACTA DEL PLE ORDINARI CELEBRAT EL 30 DE SETEMBRE DE 1991

INFORMES I COMUNICACIONS

Una vegada oberta la sessió el batle va informar:

a) Que havia decidit canviar el delegat de l'Ajuntament a la ràdio municipal "Ràdio Murta": cessa Raimundo Arbona i nomena Rafel Miralles.

b) S'ha designat Jordi Mateu com enginyer per dirigir la xarxa de canalització d'aigües netes.

c) El delegat de cultura va aclarir el malentès referent a la traductora de català a l'Ajuntament, justificant que l'absència era deguda a permís laboral.

L'EDIFICI I SOLAR DEL PES MUNICIPAL A DISPOSICIÓ DE L'IBAVI

Davant la necessitat de construir vivendes de protecció oficial i detectades les precisions, la Corporació per unanimitat va acordar posar a disposició de l'Institut Balear de la Vivenda la parcel·la des Molí d'En Gospet, la qual inclou l'edifici del pes municipal i els terrenys annexos perquè s'hi construïssin locals municipals i vivendes de protecció oficial, essent la superfície de la parcel·la de 1.585 m². aproximadament i l'ocupada o construïda, de 193 m². aproximadament.

CESSIÓ A LA MANCOMUNITAT D'ES PLA DE LA GESTIÓ I RECAPTACIÓ DE LA TAXA DE FEMS

Per majoria es va acordar ratificar íntegrament l'acord adoptat per la Mancomunitat des Pla el passat 13 de setembre, sobre gestió i recaudació de la taxa del servei de recollida de residus sòlids i, en conseqüència, delegar a l'esmentada Mancomunitat totes les facultats tributàries referides a la taxa esmentada.

MODIFICACIÓ DE CRÈDITS EN EL PRESSUPOST DE 1991

Donat que les quantitats pressupostades per a determinats articles de des-

peses és insuficient per assumir les necessitats previstes fins a la fi del present exercici, per majoria s'acordà la següent modificació de crèdits:

S'augmenta en despeses d'oficina, immobles, transports i comunicacions, conservació i reparació i altres, la quantitat total de 2.450.000 ptes. i la mateixa quantitat és baixa en els capítols de retribucions, remuneracions, seguretat social i passius.

S'amplia el capítol d'inversions per al Pla d'Obres i Serveis de 1991 amb càrrec al superàvit, per la quantitat de 6.968.816 pessetes.

ADJUDICACIÓ DE LES OBRES DE LA PISCINA MUNICIPAL

S'acordà adjudicar les obres per a la construcció de la piscina municipal a l'empresa "Construccions Antoni Verger Payeres", per la quantitat de 23.644.098 ptes.

També es designà arquitecte de l'obra, Joan S. Company Oliver i aparellador, Llorenç Oliver.

CONTRACTACIÓ DE LES OBRES INCLOSES EN EL POS-1991

Per unanimitat es va acordar declarar d'urgència la contractació i execució pel sistema de concert directe i per les quantitats que s'indiquen, les dues obres següents:

a) La construcció d'un pou, el pressupost del qual puja 6.746.544 ptes.

b) La 2a. fase de l'adequació de l'edifici per a residència de la 3a. Edat per un import de 37.171.231 ptes.

MOCIÓ DEL P.S.M. SOBRE R.T.V.E. A LES BALEARS

El grup municipal del PSM presentà una moció demanant que la Corporació manifesti la seva desaprovació davant el tancament de l'emissora Radio-4 a les Balears com també per la supressió de la 2a. edició de l'Informatiu Balear a RTV. I sol·licitar la connexió de TVE-2 amb el Centre de Sant Cugat.

I també reclamar al Govern Espanyol l'acompliment de la Constitució pel que fa a l'Estatut d'Autonomia i a la Llei de Normalització Lingüística, referents als mitjans de comunicació públics.

Fou aprovat per 9 vots a favor i dues abstencions, del PSOE.

MOCIÓ DEL P.S.M. SOBRE AUTODETERMINACIÓ

El grup del P.S.M. presentà una moció amb la finalitat de "provocar un debat polític sobre l'autodeterminació del nostre poble, però, en qualsevol cas, el seu grup no propugna cap tipus d'independència". Es demana que es reconeguin els drets d'autodeterminació, se saluda als nous estats de Lituània, Estònia i Letònia, se solidaritza amb Croàcia i aporta altres premisses."

El portaveu del grup popular rebutja qualsevol tipus de separació del país Balear de l'Estat Espanyol, considera inútil qualsevol debat sobre independència, si bé creu prioritari desenvolupar al màxim la transferència de competències i dotar de més recursos financers la nostra Comunitat Autònoma. I això és el que pensa que s'ha d'acordar i sol·licitar.

El portaveu del PSOE estima que s'ha d'anar augmentant el grau d'autogovern del nostre poble, ampliar competències i desenvolupar l'article 9 de l'Estatut.

El representant de C.B. manifesta i argumenta la seva conformitat en les línies generals de la moció presentada.

Perquè hi hagués completa llibertat s'acordà que la votació fos secreta, la qual donà aquest resultat: Sí: 3. No: 6 Abstencions: 2.

Per tant, no s'aprovà la moció.

MOCIÓ DEL PSIB-PSOE SOBRE URBANISME

A conseqüència del precinte de l'obra de Jaume Febrer i de la manca de solars, el grup municipal del PSOE presentà una moció, la qual s'aprovà

per unanimitat i s'acordà "realitzar un estudi seriós de sòl urbà a fi d'iniciar l'obertura de nous carrers delimitats en les NN.SS., embarcar el cost del sòl urbà i possibilitar que els joves del poble puguin construir les seves vivendes. I estudiar el problema de l'esmentada obra precintada i cercar-li solucions".

MOCIÓ D'URGÈNCIA

El batle en nom del P.P. presentà una moció d'urgència demanant que es renunciï a les instal·lacions i obres previstes per a 1990, essent aquestes la reparació i millora de la pista poliesportiva i vestuaris d'Es Dau i la pavimentació del gimnàs del Col·legi Públic i que per a l'exercici de 1991 s'inclouï a la instal·lació de la pista poliesportiva del Col·legi Públic un mòdul tipus "M-3".

Després d'estudiar els pros i els contras s'acordà que les quantitats que s'havien de destinar a aquestes instal·lacions es facin al nou poliesportiu que s'ha d'edificar al costat del camp de futbol.

PRECS I PREGUNTES

Els prec i preguntes formulats a la darrera sessió foren així contestats:

Respostes al P.S.M

1.- ¿Quants d'operaris estan treballant a la brigada d'obres durant el mes d'agost i amb quines condicions econòmiques?

R.- Miquel Ribas Nicolau a 400 ptes l'hora, Miquel Llaneras a 400 ptes. l'hora i Andrés Ruiz Jiménez a 650 ptes. l'hora.

2.- ¿Quin pressupost té el camp de futbol Es Revolt, a quina empresa o empreses s'han adjudicat les obres i quin sistema d'adjudicació s'ha utilitzat?

R.- No té pressupost. Les empreses són "Melchor Mascaró" i "Alomar" i el pressupost és de 7.900.000 pessetes.

Respostes a Mateu Ginard

1.- ¿Per que no es convoquen plens ordinaris?

R.- Sí. Es convoquen plens ordinaris

2.- ¿Com està l'assumpte de la guarderia i els seus Estatuts?

R.- Està en fase d'aprovació dels Estatuts per part de l'Ajuntament.

3.- ¿Quantes cadires s'han comprat i quantes en fan falta?

R.- S'han comprat 500 cadires i en falten 12.

Respostes al P.S.O.E.

1.- ¿A quin lloc s'ha de fer el forat per abastir d'aigua potable el poble i quin tipus de concert s'ha fet amb el propietari?

R.- A Son Costa, propietat de Joan A. Ramonell Castellà. El conveni s'ha d'elaborar.

2.- ¿Quin és el pressupost del drenatge i enllumenat del camp de futbol, empreses adjudicatàries i tipus de concert que s'ha fet amb elles?

R.- El drenatge no té pressupost, les empreses són "Melchor Mascaró" i "Electro Alomar" i el pressupost és de 7.900.000 pessetes.

3.- ¿Quin és el pressupost de les obres fetes a l'escola i finca Sa Torre

per evitar les torrentades de les pluges torrencials, empresa adjudicatària i a canvi de què ha fet aquesta empresa l'anomenada obra?

R.- No té pressupost. L'empresa és "Melchor Mascaró". El treball s'ha de realitzar per la baixa de l'obra. Fa un any es construïren dos pous.

4.- Es necessari esser membre de l'A.T.E. perquè els duguin a dinar a ca seva? Els membres o socis de l'Associació, ¿tenen cap tipus de rebaixa o compensació econòmica?

R.- No és necessari. No tenen cap rebaixa.

5.- ¿Quin és el balanç econòmic de les festes de Sant Bartomeu, per partides?

R.- Berbenes: 2.225.500 - 786.800. Cossiers: 130.000. Focs: 160.000. Trialsin: 100.000. Cars: 112.500 - 60.000 i bicicletes: 300.000.

Biblioteca Municipal

Acabades les vacances, la Biblioteca Municipal ha tornat reemprendre el seu horari normal d'abans. Es aquest: de dilluns a divendres, de les 17 a les 20 hores, i els dissabtes, de les 10 a les 13 hores.

La Biblioteca també informa que el Centre Coordinador de Biblioteques del C.I.M. ha enviat nous llibres a la Biblioteca, els quals estan a disposició de qui els vulgui consultar o llegir a ca seva.

NOVETATS

- Bech, Sebastià.- COM ES COMENTA UN TEXTE LITERARI.- Barcelona: Barcanova, 1988.
- Benedito, Vicente.- INTRODUCCIÓN A LA DIDACTICA: FUNDAMENTACIÓN, TEÓRICA I DISEÑO CURRICULAR.- Barcelona: Barcanova, 1987.
- Bird, Malcolm.- EL LIBRE DE NADAL.- Barcelona: Barcanova, 1987.
- Blanco, Àngel.- LA PESTE NEGRA.- Madrid: Anaya, 1988.
- Bruguera i Talleda, Jordi.- DICCIONARI ORTOGRAFIC I DE PRONÚNCIA.- Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1990.
- Capellà, Llorenç.- ROMANÇ.- Mallorca: Moll, 1991.
- Chaisson, Eric.- RELATIVIDAD, AGUJEROS NEGROS I EL DESTINO DEL UNIVERSO.- Barcelona: Plaza Janés, 1990.
- Folch, Ramon.- COMPENDIO I A NATURA.- Barcelona: Barcano, 1990.
- Lemant, Albert.- INSULIOS.- Barcelona: Plaza Janés. 1990.

- Page, Michael.- ENCICLOPÈDIA DE LES COSES QUE MAI NO HAN EXISTIT.- Barcelona: Barcanova, 1988.
- Pinna, Giovanni.- ENCICLOPEDIA ILUSTRADA DE LOS FÓSILES.- Madrid: Pirámide, 1990.
- Raspall i Juanola, Joana.- DICCIONARI D'HOMÒNIMS I PARÒNIMS.- Barcelona: Barcanova, 1988.
- Rayo, Eusebia.- L'ALQUÍMIA DEL COR.- 2a. ed.- Barcelona: La Galera, 1987.
- Rey Hazas, Antonio.- LA NOVELA PICARESCA.- Madrid, Anaya, 1990.
- Sabater, Ernest.- DICCIONARI IDIOLÒGIC.- Barcelona: Barcanova, 1990.
- Scott, Andrew.- PIRATAS DE LA CÈLULA: HISTORIA DE LOS VIRUS DE LA MOLÉCULA AL MICROBIO.- Barcelona: Labor, 1990.
- Schreier, Evelyne.- I LOVE YOU.- Barcelona: Plaza Janés, 1990.
- Soler i Amigó, Joan.- MITOLOGIA CATALANA: DRACS, GEGANTS I DONES D'AIGUA.- Barcelona: Barcanova, 1990.
- Sorribas, Sebastià.- LA CONQUESTA DE MALLORCA.- Barcelona: Barcanova, 1987.
- Sorribas, Sebastià.- LA RENAISSANÇA.- Barcelona: Barcanova, 1987.
- Vallverdú, Josep.- EN ROC DRAPAIRE.- 11a. ed. Barcelona: La Galera, 1989.
- Zaragoza Gonzalo.- LOS GRANDES DESCUBRIMIENTOS.- Madrid: Anaya, 1990.-

Sebastiana Sampol Mayol no ha volgut exercir la seva professió

La propietària de "Casa Sampol", amb el títol de mestra, ha dedicat tota la seva vida a vendre làmpedes

En molt poques entrevistes hem tengut l'avinentsa de poder tenir presents quatre persones representatives de quatre successives generacions: besàvia —Maria Mayol Socias—, padrina —Sebastiana Sampol Mayol—, néta —Antònia Vidal Sampol— i renét —Antoni Alemany Vidal—.

La persona, però, amb qui realment volfem tenir l'entrevista era amb na Sebastiana Sampol, filla de Josep Sampol Arbona, ja mort fa uns 20 anys, i ben conegut en el seu temps com en "Pep Sampol".

Aquest tenia a Ciutat una botiga d'electrodomèstics, si bé preferentment s'havia dedicat tota la vida a instal·lacions elèctriques, que a més era la seva feina preferida. I tal vegada aquest fou el motiu pel qual es va cansar de despatxar, fins que un bon dia va cridar la seva filla Sebastiana, quan aquesta ja tenia una trentena d'anys, i li va demanar que li ajudàs a liquidar-ho tot, a fi de desfer-se'n totalment. Aquesta, però, no ho va veure bé i li féu canviar de decisió. El va convèncer que li deixàs fer el que ella volia amb tot allò i que d'una o altra manera continuaria en el mateix lloc amb la botiga.

I així es féu. Na Sebastiana, poc a poc, ja madona de tot quant allà hi havia, va anar canviant els electrodomèstics amb articles de regal, però sobretot amb làmpades. I quan aquest Pep Sampol morí la seva filla va heretar la botiga. I des de llavors ençà, Déu sap quantes làmpades ha venut la seva filla!

—Anem un poc més enrera, Sebastiana, ¿Què feres de joveneta?

—Després del batxiller vaig estudiar i acabar la carrera de Magisteri, però mai he exercit, ja que volia ésser comare, però el meu pare de cap manera ho volia.

—I això, ¿per què?

Sebastiana amb la mare (a la seva dreta), filla i néta (a l'esquerra) dins la botiga

—I això, ¿per què?

—Perquè en aquell temps hi havia molts de prejudicis en contra, però sobretot no veia bé que una al·lota s'hagués de passar tota la vida dins una clínica.

—¿Per què, idò, et feres mestra?

—Sols per tenir un títol; no m'ha atret mai la professió de mestra. En canvi sempre m'ha agradat molt més el negoci. Hi vaig veure el meu pare aficat i li vaig ajudar els primers anys de "Casa Sampol. Instalaciones". Després vaig continuar amb la "Casa Sampol", i en canvi el meu germà ha seguit amb les instal·lacions.

—¿Vares haver de lluitar molt, per fer clientela?

—Sí, i tant. Totd'una vaig fer molta propaganda, em vaig gastar molts de doblers perquè fos coneguda. S'ha de considerar que el carrer de la Missió, a Ciutat, no és comercial. Però així i tot i encara que estigui un poc retirada, avui la botiga ja és coneguda de tan antiga com és.

—¿Ets tota sola?

—No. Ara i quasi sempre m'ha

ajudat la meua filla Antònia, i quan ha pogut, el meu fill Andreu, ara pilot d'aviació. De totes maneres mai m'ha mancat el recolzament d'ells dos com també el del meu gendre Joan, que és igual com si fos un altre fill.

—¿Penses continuar molt de temps?

—Sí —contesta sense pensar-s'ho gens—, fins a l'hora de la jubilació.

—Encara que tenguis feina i casa a Ciutat, ¿et sents montuïrera?

—Totalment. Visc a Ciutat, però faig com molts d'altres montuïrers: tots els caps de setmana veng a la vila, i anam, sobretot, a la caseta que tenim baix de Randa, i és allà on passam més temps.

La conversa encara continua, si bé sobre temes intranscendents. Però na Sebastiana encara vol dir-nos qualche cosa més:

—Enguany, com a madona de la botiga "Casa Sampol", complec les noccs d'argent. I estic molt contenta d'haver pogut dedicar professionalment tota la meua vida a allò que tant desitjava de petita.

Onofre Arbona

Joan Amengual Jaume, "d'Es Figueral"

Ja fa 34 anys que se n'anà de Montuïri en Joan Amengual Jaume, "d'Es Figueral" amb la intenció de ser Missioner de San Vicenç de Paül. Era, per tant, l'any 1957, un temps que es pot considerar d'eufòria de cristiandat entre la joventut montuïrera.

De llavors ençà ha tornat moltes vegades a Montuïri; pràcticament cada any el veim ja bé a l'església o pel carrer. No s'ha oblidat de Montuïri, perquè, com ens diria més envant, aquí s'hi sent bé.

Ens entrevistàrem sols unes hores abans de tornar-se'n cap a Nova York —era la nit del 3 de setembre passat—, ja que havia d'agafar l'avió a les 6'30 del matí següent.

—Quan me'n vaig anar de Montuïri per primera vegada —comença dient-nos— fou per ingressar a la Missió de Palma. Allà foren professors meus els pares Nicolau Pasqual i Andreu Garcias, molt coneguts aleshores a Montuïri.

—I després, ¿què?

—Allà hi vaig estar quatre anys per passar l'any 1961 al noviciat d'Esplugues de Francolí, a Tarragona, on, a més del noviciat, vaig cursar tres anys de filosofia. Una vegada acabats, i tal vegada amb l'interès que aprenguéis llengües, m'enviaren als Estats Units.

—¿Quan fou això?

—Era l'any 1966. Vaig estudiar quatre anys teologia en el Seminari Paül de "Mary Immaculate", a Northampton, a la fi dels quals m'ordenaren capellà, a la Missió de Palma. Això era l'any 1970.

—Després vares celebrar la Missa Nova a Montuïri; ¿No és així?

—Sí. Concretament fou el 5 de juny de 1970. Seguidament em destinaren a la Ciutat de Nova York, en la barri de Brooklyn, a una parròquia anomenada "St. Peter's, Our Lady of Pilar". I mentre treballava vaig treure la llicenciatura en Educació a la Universitat de St. John's, acabada la qual em tornaren traslladar perquè treballàs en els Cursets de Cristiandat.

—¿Per molt de temps?

—En aquesta nova residència hi vaig estar set anys llargs. L'any 1979 em des-

tinaren al treball de reclutes de vocacions, i vaig haver de residir a Alacant. I ja l'any 1988 vaig romandre un any a Centre Amèrica, concretament a Honduras, per a una experiència missionera. L'any següent, de bell nou a Nova York per dedicar-me als Cursets de Cristiandat, que és allà on ara estic.

—I els teus pares, quan te n'anares, ¿com varen reaccionar?

—Els meus pares sempre han tengut una actitud galant amb mi. Malgrat podia esser el successor del meu pare en l'empresa d'Es Figueral, ells, amb un demble formidable, em respectaren i em recolzaren, tant amb les seves pregàries com amb el seu somriure.

—¿Per què et feres capellà, i concretament de San Vicenç de Paül?

—Sobre això podria contar una història: Quan anava al col·legi de les monges, la meua mare em donava per menjar (vivíem en Es Figueral). Hi havia una persona molt pobra que vivia a una cova, Era na Francisca "Cotona", una dona que em va cuidar quan era petit i supòs que l'estimava molt. Quan sortia d'escola, sempre que la trobava em demanava si m'havia sobrat res; i l'hi donava. Qualque vegada havia de fer un esforç infantil perquè em sobràs. Ara

pens que, sense saber-ho, Déu em cridava a servir els pobres ja abans que tengués 7 anys

—¿Quins records et queden de la teua joventut a Montuïri?

—Tenc uns bons records dels cursets com Aspirant d'Acció Catòlica. Reconeix algunes persones que tengueren molta influència dins la meua formació, com foren don Bernat Martorell, Antoni Ramis, Jaume Cabrer. I seglars com en Miquel Fiol, en Joan Moncades, en Nofre i en Toni Arbona, en Pep Oliver... sols per mencionar-ne alguns. En ells veia persones entregades a Déu, entusiastes i sacrificats, els quals estic segur que m'ajudaren molt.

—O sia que eres un al·lot que anava molt a l'església.

—No és que fos un al·lot aficat sempre dins l'església o davall les sotanes dels capellans. Anava a missa perquè ma mare m'obligava, però m'agradava més jugar i fer capbuitades amb els meus amics.

—I ara, ¿et consideres montuïrer o extern?

—Montuïrer i d'arrel.

—¿T'agradaria, ara, viure a Montuïri?

—Viure-hi sense treballar, sí; però per fer feina, m'ho pensaria.

—És de suposar que veus moltes diferències entre la vida d'aquí i la d'allà?

—Són tantes que anomenar-les és inútil.

—¿Com et tracten, per allà?

—Massa bé. Com un "rei". Sempre he tengut aquest problema. La gent em tracta millor del que em merec.

—En les teves vengudes a la vila, ¿què trobes que manca a Montuïri?

—Sembla que manca col·laboració solidària. Dóna la impressió que els montuïrers no sabem apreciar els valors que tenim i reconeixem més "lo" de fora poble. Per altra part, és una vergonya que a Montuïri no hi hagi més indústries... fins i tot per posar benzina he hagut d'anar a fora poble.

(Continua a la pàgina següent)

120 montuïers, a Lluc a peu des d'Inca i 9 des de Montuïri

La nit de dia 7 al 8 de setembre, 120 montuïers anaren a peu a Lluc des d'Inca, on es varen trobar amb els 9 que havien partit de Montuïri i amb tota la resta dels pobles que participaren a la "XII Pujada a Lluc de la Part Forana".

L'ESCOLETA

De la mateixa manera que a les escoles, també ha començat el curs a l'escoleta, pels al.lots més petits de la vila. L'Ajuntament encara no ha solucionat alguns problemes, com és el de la legalització, si bé s'espera que ben prest es facin els estatuts i es legalitzi a fi de donar tranquil.litat als pares.

Joan Amengual Jaume, "d'Es Figueral"
(Ve de la pàgina anterior)

—¿Estàs satisfet de la teva vida?

—Una vida entregada a Déu és meravellosa. És veritat que moltes vegades sents faltar la família. Jo sé que quan em manqui ma mare, em faltarà molt; però també estic convençut que davant tantes injustícies econòmiques i espirituals que cometem els homes, crec que val la pena que qualcú estigui disposat a sacrificar una vida, una família, i oferir-la a Déu.

—O sia que ets feliç.

—Sí; som feliç essent missioner; i convid a qualsevol altre montuïer a entregar la seva vida a Déu i als pobres, perquè consider que val la pena.

—Ja per acabar, ¿què diries als montuïers?

—Que continuïn conscients de la nostra cultura de poble. Montuïri té moltes qualitats, entre les que puc destacar la joia o alegria de tants de companys, de sotir a plaça per compartir, celebrar festa... Voldria que cap idea, del signe que fos, destruís aquestes realitats tan nostres. Esser montuïer és un privilegi que sols pocs més de dos mil habitants podem tenir.

Onofre Arbona

Nota. La foto que presentam fou realitzada a Nova York, després d'unes Primeres Comunion, per la padrina del famós artista cinematogràfic Fredy Prince, protagonista entre altres de la pel.lícula "Un príncipe llega a Nueva York".

L'O.C.B. A MONTUÏRI

Dia 6 de setembre es decidí continuar amb la tasca interrompuda fa anys pel que fa a l'Obra Cultural Balear a Montuïri. Es va constituir la junta directiva de la delegació al nostre poble, de la qual n'és presidenta na Magdalena Mayol i Mas; secretària, Ma. Antònia Rigo i Gallard; tesorera, Francesca Gomila i Garau, i vocals, Francesca Bauzà i Garcias i Joana Ma. Fiol i Jordà.

SOCIETAT DE CAÇADORS

A partir del passat 19 de setembre es va tancar la caça del conill a causa de la mixomatosi. Aquells que vulguin amollar els cans podran anar al camp d'ensinistrament de Son Bages els dies que està permesa la caça.

NOVA PEIXETERIA

Al carrer de Mestre Porcel, 18, dia 2, de setembre es va inaugurar la peixeteria "Can Serra", que regenten en Gaspar Moll Fontirroig i n'Oti Sansó Navarro.

Els desitjam un èxit total.

CESSAMENT

Dia 1 de setembre va cessar per jubilació, en el càrrec de Delegat de l'oficina de la Caixa de Pensions a Montuïri, en Melcior Arbona Verger.

Encara no s'ha nomenat substitut.

RADIO MURTA SEGUEIX

Ens arriben notícies que la ràdio municipal de Montuïri, Ràdio Murta, una vegada canviat el seu dial (107.7) comença de bell nou les seves emissions els divenres i dissabtes. És d'esperar que la programació d'aquesta nova etapa sigui més interessant que l'anterior.

La programació que l'emissora local anuncia és aquesta, a les hores següents:

Cada divendres:

- a les 20: . . . Programació feta pels nins
- a les 21'30: Quart menguant

Cada dissabte:

- de 9 a 10'30: Piano forte
- de 10 a 12'30: Magatzem
- de 12'30 a 13'30: Informatiu
- de 13'30 a 14'30: Esportiu Murta
- de 14'30 a 15: Entrevista
- de 15 a 17: Marxa fresca

CURSET DE RESTAURACIÓ

Ja són moltes les persones inscrites per assistir al curset de marqueteria i restauració de mobles que ha organitzat l'Ajuntament de Montuïri. L'impartirà un sineuer casat a la vila, en Joan Ferriol, i es farà cada dissabte matí, de 9 a 1.

*Ma. Antònia Rigo
Francesca Gomila*

SA NOSTRA D'OR
*Un servei d'or
per a
gent d'or*

**ARA
COMENÇA LO MILLOR**

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Dos dits de seny

GUÀRDIES O SEMÀFORS

“Per un bon orde cal un bon desorde”, solen dir, per significar que quan les coses estan molt desordenades se fa necessari ordenar-les.

Aquest refrany es pot aplicar a molts d'aspectes de la vida i de la societat, i ens ve “com anell al dit” per comentar un punt molt concret: el condol dels funerals a la nostra parròquia.

Moltes persones que han tengut ocasió d'assistir a qualche funeral a poble extern han pogut comprovar que pertot arreu hi ha més ordre que a Montuïri a l'hora de desfilars davant els familiars del difunt. Aquí sembla que la majoria frissen de sortir-ne aviat per anar a “empaltar sa xerrada” dins el cafè o damunt els graons.

Segons les normes donades pel Consell Parroquial, s'ha d'avançar en dues files pel passadís central i sortir pels laterals: les dones cap al portal major i els homes cap al del costat. Les dones són més ordenades però la part dels homes és un vertader desgavell: tots els qui són defora s'encaboten en entrar pel portal del costat, impeding el pas als qui volen sortir per allà mateix. També els qui són dins les capelles solen invertir, i se formen uns emboços que no hi ha qui en surti.

A ningú li agrada haver de fer de municipal, però per posar-hi un poc d'ordre i regular la circulació, només hi ha dos camins: guàrdies o semàfors.

No basta donar normes, sinó que llavors s'han de fer complir. Tot seria qüestió que durant una temporada qualcú fes entrar els homes pel portal major i que primer la gent anàs passant banc per banc, començant pels de davant. Tal vegada, a poc a poc, s'evitarien les colzades i sempentes, i en venir gent de fora poble no ens hauria de “caure sa cara de vergonya”.

Salomó

Aprovada la construcció de vivendes socials a Montuïri

És molt possible que durant el proper any es comencin les obres per a la construcció de vivendes socials en Es Molí d'En Gospet, dins uns terrenys que seran oferts a l'Institut Social de la Venda (IBAVI), una vegada conculsos els estudis del lloc on s'hi edificaran i tancats els acords.

L'Ajuntament de Montuïri en el ple celebrat el passat 30 de setembre va acordar cedir a l'esmentada entitat un solar de 2.300 metres quadrats en el qual s'hi aixecaran una dotzena de vivendes de protecció oficial a les que hi

podran accedir preferentment persones actualment empadronades a Montuïri, si bé existeix la possibilitat que s'hi pugui acollir gent que no sigui d'aquí, sempre que no les ocupin els de la vila.

Segons manifestava el batle, “amb la posada en marxa d'aquesta iniciativa, Montuïri es converteix en la primera població on s'hi construiran vivendes de protecció oficial d'entre les que s'han d'assentar en el Pla de Mallorca. I encara que allà hi hagi el pes municipal i essent que actualment es necessita poc, no fa falta per a la població”.

EDUCACIÓ D'ADULTS

Dins el programa d'Educació d'Adults que s'ha de començar hi ha incloses les següents matèries: alfabetització, certificat d'estudis, graduat escolar, preparació per a les proves lliures de F.P.I, taller de cuina, anglès, taller de fil i dibuix tècnic.

Els interessats poden formalitzar la matrícula a l'Ajuntament.

SANTA CECILIA

Ja es prepara la festa

El Patronat de Música prepara ja la commemoració de Santa Cecília. Enguany celebraran la festa el diumenge abans del dia de la patrona, dia 17 de novembre.

En el pròxim número esperam poder donar detalls del programa, el qual no diferirà molt del d'anys passats.

TOT, AMB LEASING

Haga más rentable su actividad.

Equipamientos industriales y profesionales

* Ventajas fiscales

Las rentas que se satisfacen del LEASING son gastos fiscalmente deducibles.

* Sin inversión inicial

El usuario sólo está obligado al pago de la primera renta. Los pagos podrían ser, a elección del cliente, lineales o crecientes.

* A largo plazo

Los contratos tendrán una duración mínima de 2 años para bienes muebles y 10 años para bienes inmuebles, aunque estos plazos pueden ampliarse, siempre de mutuo acuerdo entre las partes.

* Flexible

La formalización del contrato de LEASING no requiere complicados trámites y permite unos aplazamientos que casi nunca puede ofrecer el proveedor.

MARCH LEASING S.A.
SOCIEDAD DE ARRENDAMIENTO FINANCIERO

Un Pla Territorial Parcial intenta de

Els pobles del Pla de Mallorca ofereixen un notable desequilibri socio-econòmic

A Montuïri com a altres pobles de la Comarca, la població disminueix i s'envelleix progressivament

Montuïri és un dels tretze pobles inclosos dins la Mancomunitat del Pla de Mallorca, una comarca, per altra part, que de cada dia disminueix pel que fa al nombre dels seus habitants. Basta veure que durant aquesta darrera dècada en el nostre poble les defuncions han superat en més de 200 als naixements. I si aquí hi afegim el nombre dels qui se n'han anat a viure a Ciutat o a altres indrets de la costa, tendrem una idea cabal de la població que perd Montuïri i de com la mitja s'envelleix progressivament.

Aquest fet, però, no es dona sols a Montuïri, sinó que la problemàtica és semblant a la resta de les viles que integren aquesta comarca, composta per Algaida, Ariany, Costitx, Lloret, Llubí, Maria de la Salut, Montuïri, Sencelles, Sant Joan, Santa Eugè-

nia, Petra, Sineu i Vilafranca. Tots ells constitueixen un conjunt homogeni de quasi 50 mil hectàrees i una població total d'uns 23.000 habitants.

Sembla que el Govern Balear se n'ha donat, de la problemàtica d'aquesta comarca, que és comuna i podria ésser objecte d'atenció preferent per part del Govern, a partir d'un pla territorial parcial, els criteris generals del qual estan en tramitació en el Parlament, ja que la Llei d'Ordenació del Territori de Balears regula aquests plans i són instrument per a l'ordenació d'àrees supra-municipals, de semblants característiques, que presenten desequilibris socio-econòmics en relació a la resta de la regió.

Entre les circumstàncies que proven l'homogeneïtat i manco desenvolupament relatiu de la Co-

Malgrat el poble oferesqui un aspecte inusual el dia de la fira, no s'han de concebre vanes il·lusions

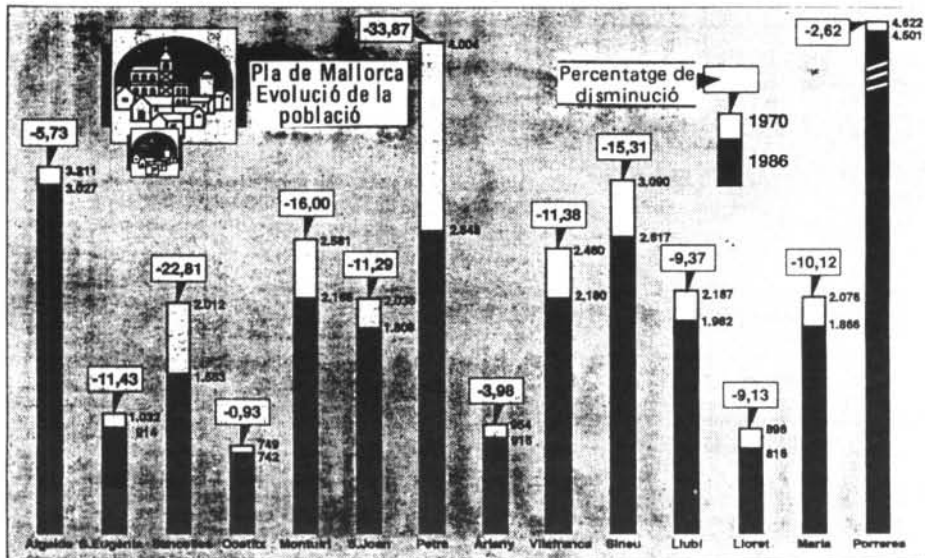

marca del Pla, en primer lloc figura la relativa als seus habitants, ja que a més d'esser una comarca amb escassa població, es troba dins una dinàmica regressiva i d'envelliment progressiu.

Pràcticament no hi ha cap municipi que superi —excepte Algaida i per molt poc— els tres mil habitants, i a més es dona la circumstància que, excepte qualche poble de la serra de Tramuntana, són els únics de Balears on la demografia és totalment regressiva, van a manco. Si se comparen les dades de 1970 i 1986, s'observen baixades tan notables com la de Petra, que ha passat de 4.004 a 2.648 habitants (o sia que ha davallat un 33'87 per cent). En canvi Costitx, que si bé ha disminuït, sols ho ha fet en un 0'93 per cent, o sia 7 habitants manco.

Si a la davallada de població hi afegim un percentatge elevadíssim de població adulta i vella, conseqüència directa del trasllat de joves cap a Palma o a zones costeres, comprendrem que el problema encara s'agreuja.

Aquest descens de població juvenil s'ha de cercar, entre altres, a la manca d'infraestructura i equipaments docents, així com a la manca de tota activitat turística i industrial. Així el Pla de Mallorca

A Montuïri, com en els altres pobles del Pla, és evident el percentatge de disminució de la població

enir el procés d'emigració i regressió

EN GENERAL MANQUEN LES ADEQUADES INFRAESTRURES I EQUIPAMENTS

presenta una economia en la qual l'agricultura ocupa un percentatge de participació superior a la resta de les illes. Ara bé, el camp de l'interior de Mallorca, amb molt poques zones de reguiu, veu accentuat el fenomen d'abandonament de terres de cultiu que en general es nota i és la causa que poc a poc es converteix en una zona de segones residències.

Pensant així, els objectius del la Territorial Parcial vénen definits, entre altres aspectes, per l'intent de detenir el procés d'emigració i les conseqüents privacions del camp.

Aquest Pla hauria de servir per millorar les condicions de vida de la gent dels pobles, facilitant noves possibilitats d'activitat econòmica. Ha de promoure la modernització de les infraestructures comarcals i municipals —viàries, sanitàries, docents...—; ha de preveure la millora i nova dotació d'equipaments esportius, culturals, assistencials; ha d'incentivar el procés productiu. I tot això procurant mantenir, dins el que sia possible, la idiosincràsia pròpia dels seus habitants.

S'ha de dir que els criteris generals del Pla apunten en aquest

sentit, referint-se a les necessitats de sòl industrial, comercial i de serveis, però també a les previsions actuals i necessitats futures en matèria d'equipaments socials, esportius, d'oci, sanitaris... En conjunt, tot allò que fa suposar que seria suficient i necessari per mantenir la població dins uns índexs més estables dels que actualment es donen dins la comarca.

CRITERIS GENERALS

A l'hora d'establir un diagnòstic i una proposta de criteris per trobar una solució, la Comissió de Política Territorial —redactora de l'estudi— passa revista a les infraestructures i equipaments amb què actualment compten els pobles del Pla.

En matèria d'infraestructura s'assenyala que la majoria de les carreteres existents presenten unes característiques de traçat i de secció transversals inacceptables. Les úniques excepcions serien les que van de Palma a Manacor, d'Inca a Sencelles i l'itinerari Inca-Manacor.

A la proposta de criteris s'indica, en relació a la xarxa viària, que s'atendrà preferentment a la millo-

ra dels accessos, des dels nuclis de la comarca als centres d'atracció docent, sanitària i administrativa, segons criteris de temps i de recorregut en funció a la raó del viatge.

Són notables, tanmateix, les mancances d'infraestructura hidràulica i de tractament de residus sòlids. Així, per exemple, s'assenyala la inexistència de depuradora en tots i cadascun dels municipis. Sols els pobles de Montuïri i Sant Joan tenen una xarxa parcial de sanejament; a Vilafranca està en fase de construcció parcial i a Sineu, en projecte. I si ens referim a la xarxa d'abastiment d'aigua potable, el panorama és encara més trist: sols en té parcialment Llubí, i a Vilafranca s'està fent; i a Sineu, com a Montuïri, en fase de projecte.

L'estudi preveu que el Pla Territorial Parcial establirà un ordre de prioritats enfocat a la completa dotació de xarxes d'abastiment d'aigües i sanejament. El tema de l'eliminació de residus sòlids, el qual fou motiu de la creació de la nostra Comunitat, segueix sense haver arribat a la desitjada solució.

Onofre Arbona

Nota: La majoria de dades i bona part del text s'han extret d'un que publicà Josep Rosselló a "Diario de Mallorca".

Els ritus de la mort en el segle passat -I

Tothom ha sabut sempre que morir és "passar del món" del viu al món d'una altra vida, i que el cristianisme va crear una ampla i rica litúrgia de difunts en la qual la pena per la separació ve compensada per l'esperança de la resurrecció i del descans etern.

De temps enrera aquest "pas" no s'ha limitat a la cerimònia religiosa, més bé es podria dir que aquest esdeveniment correspon a tres accions rituals: el testament, el trànsit o mort i l'enterrament.

El testament

L'última voluntat de les persones adquireix una condició jurídica en el testament i també religiosa, la qual ve confirmada d'acord amb el consell bíblic d'Isaïes —"Disposa de la teva casa i dels teus béns, perquè moriràs i no viuràs sempre"— i per l'acceptació de les veritats fonamentals del catolicisme.

D'aquí que quan un analitza els testaments nota diferenciar un triple text: el religiós, l'econòmic i l'administratiu.

El text religiós començava amb una invocació: Una breu oració a la qual es professa la divinitat de Jesucrist i la virginitat de Maria; l'afirmació de la veritat de la mort i la recomanació d'Isaïes. El text subratlla després la Redempció i en conseqüència el testador encomana la seva ànima a Déu i elegeix sepultura (2). A continuació especifica les obres pïes, com són la celebració solemne del funeral, el cant d'una "salve" a cada una de les capelles de l'església, el nombre de ciris (i a vegades assenyalava el pes, tamany i classe de cera) que s'han d'encendre a la celebració de les cerimònies indicades. Darrerament s'assenyalen els llegats pïus, els quals varien segons les disponibilitats econòmiques del qui fa testament. En qualsevol cas segueixen aquest ordre: Es deixen cinc sous (moneda de Mallorca d'aquell temps) al rector de la

Damunt el portal dels homes encara s'hi troba aquest escut gravat l'any 1643, però a l'interior de l'església fins a mitjan segle XX s'hi podien veure làpides d'enterraments amb escuts familiars, ara ocultes amb el nou enrajolat

parròquia; una altra quantitat al bacinet de les almoines per al culte del sant de la devoció del testador; una tercera quantitat per a misses a la confraria de la qual n'és membre el testador (3), i per últim les almoines per a misses que hauran de fer dir els hereus.

Quan un compara el text dels testaments amb les actes parroquials de defunció, adverteix que són la confirmació dels llegats pïus testamentaris (els cinc sous al rector per un dret parroquial) i el tipus i nombre de misses que el costum exigia.

El text econòmic comprèn també varies parts: La determinació del parentesc (matrimoni i filiació legítima), l'afirmació de la salut o malaltia corporal, però sempre en ple ús de les facultats mentals ("estant emperò ab tot mon perfet judici, memoria integra y firme paraula"). El nomenament de marmessors ("albaceas") perquè executin l'última voluntat.

El repartiment de béns es feia segons tres ordres hereditaris: la legítima, l'usufructe i la propietat universal. La legítima consistia en doblers i joies de les quals n'eren beneficiaris les filles. L'usufructe de tots els béns passava a l'esposa

del testador mentrestant aquesta romangués viuda. La propietat universal anava a parar al fill primogènit o es repartia entre tots els fills mascles o els seus hereus. L'herència mai era a títol personal, sinó genealògic (de pares a fills), genealogia que moltes vegades determinava detalladament el testament.

El text administratiu era molt senzill. Ratificava una sèrie d'aspectes formals, si bé comportaven un significat social vertaderament decisiu. S'especificava que en cas de conflicte, sols fos atesa la veritat de fet. Determinava que totes les disposicions i obligacions testamentàries fossin satisfetes sense ostentació ni maledicència. Es subratlla el caràcter secret del testament fins després de la mort: "*Vull que quedi secret entre Déu Nostre Senyor, jo i el notari infrascrit, fins que Déu hagi fet de mi la seva voluntat*".

(Continuarà)

Onofre Arbona

(1) Extret d'un article de Sebactià Trias Mercant - Estudis Balearics, n. 18 - 1985.

(2) Encara que estigués prohibit enterrar morts a l'església, excepte bisbes i capellans, en el segle XIX es troben testaments que s'hi refereixen.

(3) Els estatuts de cada confraria assenyalaven el nombre de misses.

Miquel Bibiloni Socias de Tagamanent

A mitjan segle passat lluità a la guerra del Marroc, on li concediren la medalla de San Fernando

A principis del segle passat, fa uns 175 anys, es casaren en Joan Bibiloni Llabrés amb na Joana Aina Socias Miralles de Tagamanent. Tengueren tres fills: En Joan, en Xim i en Miquel. El primer i el darrer foren militars.

D'aquests, en Joan, ja casat, amb una filla i sense més descendència, va morir assassinat per un soldat en el quarter del Carne a mitjan segle passat. Cal dir que aquest soldat el va matar per equivocació, ja que, qui volia llevar d'enmig era un sergent amb qui s'havia barallat. Més erant aquest soldat, després d'un consell de guerra, fou ajusticiat a mort a "Sa Faixina".

En Xim, el segon, casat el 20 de Novembre de 1886 va morir sense descendència, i tota la hisenda que posseïa a Montuiri va passar a sa nebot, en Joan Bibiloni Font dels Olors.

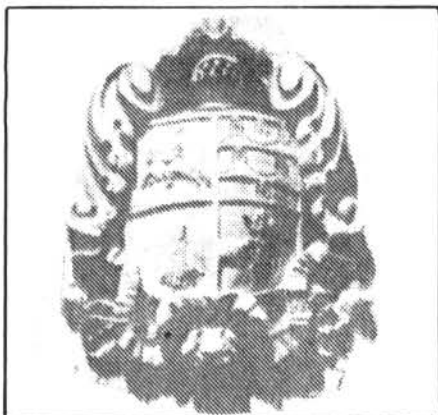
El nostre protagonista, en Miquel Bibiloni Socias de Tagamanent, havia nascut a Montuiri el 23 de febrer de 1823, el qual, a la mort del seus germans fou hereu de tota la hisenda dels seus pares.

Cal dir aquí que la finca coneguda per Can Socias, realment s'anomena Tagamanent, encara que el llinatge Tagamanent durant el temps de la guerra de les Germanies (1523) es va acabar a Mallorca (1).

Pensem, per altra part, que aquest llinatge es va extingir a Can Berga, i ara ningú el conserva. A Ciutat, diguem-ho de passada, encara podem trobar la Plaça de Tagamanent, al costat del carrer de Sant Bartomeu. I la senyora Isabel de Tagamanent es casà a Can Zaforteza, allà on ara hi ha el palau de Justícia.

Per cert, a la part de darrera d'aquesta casa senyorial, en temps de Carles V hi havia una torre, dins la qual, durant el temps de les Germanies hi tancaren la mateixa senyora. L'aparedaren, i amb el temps hi va morir. Ara bé, després vengué la venjança, i fou gros quan el seu marit tornà de la guerra d'Alemanya, on havia anat a lluitar amb les mateixes tropes del rei Carles V.

Quan en Miquel, el nostre ressenyat,

Sobre el portal de Can Socias encara es pot veure l'escut de la família Socias-Miralles.

tenia 17 anys, entrà de cadet a la provincial de Mallorca. Era el 20 de Juny de 1840. I ja Oficial de l'Exèrcit va córrer molt de món. Entre altres llocs anà a lluitar al Marroc, on li donaren la medalla de "San Fernando"—que en aquell temps no es deia "laureada", sinó sols "Medalla de San Fernando"—. També va participar a Itàlia, a les guerres amb en Garibaldi. I quan ja era d'edat —44 anys— i essent Comandant d'Infanteria, vengué a Mallorca i es casà amb na Maria Antònia Font dels Olors. I es va retirar.

Com anècdota molt curiosa, però certa, hem de recordar que quan en Miquel se n'anava a l'acadèmia per entrar de cadet —aleshores tenia, com s'ha dit, 17 anys, i eren veïnats "dels Olors"— li digueren: "Miquel, tenim una nineta". "Idò guardau-me-la", respongué ell, "que serà la meva dona". I en realitat ho fou. Després de les referides campanyes militars, dia 31 d'agost de 1867 es casà amb aquella "nineta", que ja tenia 26 anys, i ell 44.

En Miquel patia molt del ventre i va morir el 8 d'octubre de 1895.

Respecte al seu matrimoni hem de recordar que els quatre primers que nasqueren foren nines i que ja havien perdut l'esperança de tenir mascles, quan el quint fou un nin, nascut el 20 de desembre de 1878, a qui posaren per nom Joan. I encara en tengueren una altra, i també fou nina.

En memòria del cinquè naixement —satisfacció sobretot per la continuació del llinatge— el seu pare, en Miquel, féu fer la imatge de la Mare de Déu que bota el dia de l'encontre, davant ca seva. Per

tant, aquesta imatge fou construïda el 1879. Posteriorment en Joan es casà amb na Maria Francisca Socias Morell, el 26 de desembre de 1914, i d'aquest matrimoni nasqueren 7 fills, essent en Miquel (el qui sempre veim el dia de l'encontre a Montuiri) el major, que ara té 76 anys. Per altra part, el fill major, en memòria del qual es construí la referida imatge, va morir el 17 de setembre de 1955.

Es molt possible que entre 250 i 300 anys enrera, l'actual casa de Can Socias es digués Can Miralles, i allà on ara és Can Xorri, en aquell temps fos Can Socias. L'escut que hi ha sobre el portal de Can Socias, és "Socias-Miralles", per esser aquests llinatges els dels antecessors seus.

També hem de recordar que els senyors de Tagamanent tenien el celler en el carrer Major, allà on ara hi ha "Sa Nostra" (les arcades encara són les mateixes), a la fi del segle XIX. Però la plaga de la fil·loxera va acabar amb tota la vinya que hi havia a Can Socias de Tagamanent, de la qual quasi tot el sementer era vinya. I no tan sols aquesta plaga deixà eixerada la d'allà, sinó tota la del terme. Era un gran celler que donava del carrer Major al de Na Quintana. Allà també disposaven d'un alambí, en el qual hi destil·laven aiguardent, i del qual el seu nét, en Miquel, avui encara en guarda un barral: o sia del destil·lat al segle passat (Que ho deu esser de bo!). I l'alambí també encara es conserva, tal com va deixar de funcionar. No és, però, a Montuiri, sinó una part a Son Vida i l'altra a Magaluf.

I ja diris aquest segle, a la possessió de Tagamanent (Can Socias), l'any 1914 el seu fill hi tenia de majoral en Joan Aloy Miralles "Serena" i posteriorment hi hagué en Benet Camps (2), en Llorenç "Queló", i encara hi ha en Joan Miralles "Queló".

A la mort del fill d'en Joan, de Tagamanent se'n feren tres parts: una per en Francesc, una per en Miquel i l'altra per na Maria Francisca, a qui li afegiren Son Pocoví. O sia que Tagamanent en temps del ressenyat, tenia 140 quarterades. I

(Continua a la pagina següent)

Pere Cerdà Cerdà "Frare" recorda la vida dels montuïrers del segle passat i dels primers anys d'aquest

Abans, dins "Ses Rotes", hi havia moltes cases habitades

Les aparences enganen. Almanco no reflecten amb exactitud la realitat. Estam parlant amb l'amo en Pere Cerdà "Frare", i surt a llum el comentari abans esmentat, davant l'opinió que sempre ha existit dins el noranta per cent de la gent que ha tengut habitualment la feina del pagès com a dura, però sobretot vulgar. I per tant s'identificava la seva cultura amb la seva ocupació. El qui es dedicava al camp, malgrat que no ho diguessin, era considerat una persona sense il·lustració i, a vegades, quasi sense sentiments. Avui les coses han canviat. I canviaran més. Que d'equivocats estaven, però, els qui empraven una mateixa rasadora per jutjar els camperols!

En el camp, mesclats entre les aixades i les falç, confusos entre el mantí de l'arada i els solcs de blat que creixien en primavera, s'hi trobaven també els qui somiaven desperts. Els qui alçaven la seva imaginació per damunt el terrossos dels sementers i no eren capaços o no gosaven expressar-se. Davall els sarzits de la seva camia, però, hi havia els batecs d'una vida que escapava a la vulgaritat. I si no, escoltem unes retxes

dramàtiques d'aquesta espècie de poesia-glosa-codolada que ens desgrana l'amo en Pere. ¿Succeí al nostre poble tal fet? Fos així o no, és una trista història que al vellet de noranta anys del nostre costat el fa returar, emocionat i comogut pels versos que ens recita. No hem pogut resistir-nos a transcriure alguns passatges. Diuen així en l'avis de l'amo en Pere:

Damunt el puig andritxol
de mort vaig sentir tocar;
ai!, ja deuen enterrar
la pena del meu consol.

Feis-me un vestit de dol,
que a s'enterro vull anar.

Quan vaig arribar allà
la gent ja estava enrotllada.
Aquí, respongué sa mare:
entra aquí dins, Baltasar.
No li he volgut llevar
coixineres ni llençols;
per voltros hi ha consol
però per mi no n'hi ha.

.....
Aquests cabells preciosos
no els gosava tocar,
i ara han d'arrossegar
pels animals verinosos.

.....
Quan foren damaunt el vas,
que descobriren la fossa;
ell no hi ha pena més grossa
que dur s'al·lota a enterrar.

Jo m'hi volia tirar;
un amic meu m'agafà
i me diu: home, què fas!
Tanmateix no la trauràs,
val més comanar-la a Déu.

Gira't an aquell altar,
veuràs la Mare de Déu
que va enterrar un Fill seu
i s'hagué de conhortar.
Per tu, remei ja no hi ha
per fer callar aqueix cor teu.

L'emoció es va apoderar de l'amo en Pere i les llàgrimes inundaven estones els seus ulls quan ens declamava aquesta poesia. La hi va ensenyar el seu padrí "Frare". Els veros, per tant, venen d'enfora. El dolor, les tragèdies existeixen a tots els temps. I els sentiments humans, quan surten a llum, sien d'agricultors o qualsevol altra professió, volen sempre més enllà de l'horitzó i molt amunt.

I mentrestant..., com si fos una xerradeta el temps que la bística descansa enganxada als braços de l'arada, immòbil al tornall, nosaltres canviem impressions.

—¿On vàreu néixer?

—A Montuïri, al carrer del "Velar de sa Torre" l'any 1901, un vint-i-tres d'agost. El dissabte de Sant Bartomeu passat vaig complir els 90 anys. Encara m'en record de quan vaig fer la Primera Comunió als set anys amb el rector Homar.

—¿Quants de germans heu tengut?

—Tres germanes i un germà, però tots moriren de molt nins, per tant, jo vaig quedar tot sol i pubil. En aquell temps hi havia unes famílies molt nombroses, i una gran mortalitat infantil.

La pipa vella i mig cremada que tenia amb la mà, la cobreix també amb l'altra. Unes mans maltractades pel temps, la feina i l'edat; i amb aquest gest sembla que volen protegir els records llunyans.

—Digau, l'amo en Pere: el mercat del dilluns, ¿estava tan animat com avui?

L'amo en Pere, mou suaument el cap de dreta a esquerra quan contesta.

—Et diré: a la plaça Major hi havia

(Continua a la pàgina següent)

MIQUEL BIBILONI SOCIAS DE TAGAMANENT

(Ve de la pàgina anterior)

després de la fillxera es va dedicar preferentment a cereals.

En Xim era el propietari de l'edifici on és ara Ca Na Poeta, però morts en Xim i en Joan sense descendència, tota l'herència dels pares passà a la família Bibiloni-Font. Tot l'edifici del "pub", de davant fins al carrer de darrera, era celler amb unes bótes molt grosses, que per cert, quan l'adquirí en "Rodetes" les desmuntaren i els cercols d'aquestes botes encara es conserven a Tagamanent i la fusta fou emprada per fer llits i altres mobles.

Onofre Arbona

(1) Cfr. "Nobiliario Mallorquín", de Joaquim M. Bover, pàg. 390.

(2) En Benet Camps és el pare de n'Andreu i d'en Gabriel.

Nota.- Les dades d'aquesta ressenya ens les ha facilitades en Miquel Bibiloni Socias, nét del també Miquel Bibiloni Socias.

(Ve de la pàgina anterior)

molt poca cosa, però a la plaça Vella hi havia molt de trull. En aquesta plaça s'hi comprava i venia tota classe de bestiar. Aleshores ens vivíem dels productes del camp i els animalets. Record que un dia al meu padrí "Frare" no li bastaren els doblers per fer una barrina, i m'envià a l'amo en Joan "Aloi", que tenia carnisseria allà on avui és el cafè, perquè em deixàs un duro. Jo era un nin, però l'amo en Joan, amb tota confiança, me'l va donar. Avui això fa rialles, però en aquell temps, aqueixa quantitat era molt respectable, eren molts de doblers.

Posant un braç damunt un gaiato que té devora, i apuntant-nos amb la pipa, continua:

—Ara em fas recordar que quan jo tenia una vintena d'anys, amb el nostre carro i uns set o vuit carros més, férem una partida de viatges de marès des de les pedreres d'Algaida a "Ca n'Aloi", que era planta baixa i volien alçar un poc més. La paga fou un bon dinar a tots els carreters, que quedàrem molt contents.

El qui emborriona aquestes quartilles no pot deixar de pensar que en aquells moments estaven construint la futura sala del "Cine Royal". Són detalls que no poden passar desapercebuts.

—Si no anam equivocats, vós deveu haver conegut uns quants tipus d'arades.

—Sí, quan era jovenet, quasi un nin, llauraven amb arades que tenien les orelles de fusta. Però quan vaig tenir uns vint anys dugueren les arades amb rodes.

Torna capejar un poc i posant el dit gros dins la pipa, pitja les restes de tabac quan ens diu:

—El meu sogre tenia una arada amb rodes amb barreres (1), bastant grossa, i en certa ocasió hi enganxà els dos muls i la vaca. I va esser tan gros l'esforç que va fer la vaca per tirar amb els muls, que es va morir. El meu sogre no hi podia donar passada!

—L'amo en Jaume "Vollandí" ens contà que durant les campanyes del Marroc, al 1923, us véreu a Àfrica. ¿Per què no ens conta un poc la història d'aquesta part de la vostra vida?

—Són històries tristes.

L'amo en Pere baixa el cap uns mo-

Vetaquí un grup de cinc montuïers molt coneguts a principis de segle: drets, d'esquerra a dreta: Pere Miralles "Pieres", Josep Manera "Carro", Gabriel Cerdà Miralles "Badia" i el "jefe" de l'estació. I assegut, el popularíssim Miquel Mayol Rossinyol "Quetxeto" o "Muntanyeta" de qui en parla l'amo en Pere Cerdà

ments. Agafa el gaiato i posant-hi les dues mans damunt, alça el cap dient:

—Jo pertanyia al Regiment d'Inca, quan vàrem rebre l'ordre d'embarcar a les 12 del vespre des del moll de Palma cap al Marroc. Record que estant aquest mateix dia de guàrdia se m'havia donat l'ordre de no deixar passar cap paisà. Vingué el Coronel Esteve cap al Regiment, i complint les ordres que jo tenia, com que venia de paisà no el vaig deixar passar. S'entornà, es posà l'uniforme i em felicità. És un fet que sempre he recordat. Però continuem: ¿on estàvem?

—Al Regiment d'Inca, el 1923, i a punt d'embarcar cap al Marroc.

—Ah!, sí. Com et deia, idò, embarcàrem al moll de Palma cap a Algeciras, al quarter de "Barracones".

*Llegamos a Algeciras,
al cuartel de barracones,
i al cabo de veinte días
nos marchamos a Larache
para tomar posiciones.*

—Així deia la cançó que cantàvem els soldats camí de Larache. Però no tot va esser cantar. Aquí començàrem ja a canviar tirs amb el moros. Nosaltres tenguérem un mort i un ferit i un retgiró que no ens el podíem llevar de damunt. Als tres dies, mentre estàvem parapetats, ens arribà l'ordre d'anar cap a Cazalquivir, i partírem. Dos dies de camí a peu i un sol esgotador. En aquells moments

érem ja tres batallons que ens movíem junts, manats cada un per un coronel: en Bordoy, en Carrasco i en Franco. La nostra meta era Teffer, on hi havia un quarter.

—¿Estiguéreu molt de temps amb en Franco?

—Uns quatre mesos, i més a prop d'ell que no et fas comptes.

—Bé. Ja us tenim a Teffer. ¿I després?

—Des de Teffer sortíem els vespres en grups de deu homes i deu muls, carregats de bales de palla i sacs de blat damunt les esquenes dels muls, per proveir posicions avançades. Vaig prendre part en una d'aquestes sortides d'aprovisionament com a voluntari. Les bales dins la fosca siulaven rabioses al nostre entorn, però complíem la missió: Arribàrem amb les provisions! Temps després tornàrem retirar-nos cap a Cazalquivir a peu i amb unes condicions pèssimes. En Franco i els seus homes ja havien partit feia temps cap a altres posicions. En una d'aquestes marxes passàrem per uns terrenys on hi havia hagut un combat feia poc temps. Damunt el camp hi havia encara un centenar de morts.

L'amo en Pere s'atura dins el seu relat. Mentre contava aquesta història havia estat amb la vista perduda molt

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

enfora de nosaltres, cercant en el més enllà els vells records. Es girà de sobte per repetir-nos altra volta: "Són històries tristes".

L'any 1925, durant la seva estada a Larache va rebre la llicència i es trobà per casualitat en aquesta capital amb l'amo en Jaume "Vollandí (2). Quan prengué el vaixell cap a Mallorca, havia deixat dos anys i mig de la seva vida a Africa.

—¿Quines festes del poble eren les que més us agradaven?

S'illumina la cara de l'amo en Pere quan sent la pregunta. I contesta:

—Llavors hi havia més festes que ara. Però les que més m'agradaven eren per aquest ordre: Sant Bartomeu, el dia del Puig i Sant Antoni. En aquesta darrera festa, jo, com molts d'altres, fregàvem la mula i la fèiem ben neta. Una vegada ben preparada la dúiem a plaça a les beneïdes. Era un gust veure-ho.

—I de les festes de Sant Bartomeu, durant la vostra infància i joventut, ¿què ens podeu dir?

—Ja no hi havia res com allò. Veies els Cossiers d'enfora, quan amb els seus bots s'alçaven per damunt tota la gent. Ballaven amb gràcia, amb ganes i de gust. Quina festa! I sols guanyaven dos duros cada un. Els ensenyava mestre Joan "Pellusco", i també sortien de ca seva, que estava al carrer de "Sa Trona", allà on viu ara en Joan "Bu-

lla". Aquest "Pellusco" també tocava el flabioli i el tambor.

—Enguany, per aquestes festes de Sant Bartomeu, hem esquinçat tres o quatre dimonis. ¿N'heu conegut cap que es distingís dels altres?

—Ja ho crec! Tothom que l'ha vist sap que no n'hi ha hagut cap com en Joan "Coll".

—Passem a un altre assumpte, l'amo en Pere. Vós que vivíeu al carrer del "Velar", ¿heu vist moldre el molí de "Sa Torre"?

—Sí; i no sols aquest. També he vist funcionar el de mestre Gaspar "Serra" i el de "Can Perons" a la Plaça Vella. Record perfectament quan per davant ca nostra hi passava mestre "Andreu" amb dos o tres sacs damunt l'esquena de l'aset.

—Al nostre poble hi hagué un personatge d'unes característiques molt especials i que encara hem conegut en la nostra infància: en Miquel "Catxeto". ¿Què ens podeu dir d'ell?

—Poques coses. També li deien en Miquel "Muntanyeta". Vivia damunt la casa de la vila. Dormia dins una caixa. Els enamorats li donaven una peça de quatre perquè dugués qualche bitllet a l'alota. Era amic de n'Andreu "Ros", que feia de moliner. A vegades s'engataven junts. En Miquel tenia por de viure massa i n'Andreu estava temorós de viure massa poc... I ja que parlem de moliners, bo és que sàpigues que el meu pa-

drí "Aleu" feia de moliner a "Son Costa".

Es posa a riure d'un mode contagiós, amb la pipa a la boca fent esforços perquè no li caigui, quan ens diu:

—¿No t'he contat mai les seves festejades?

—No.

—Pasava per la casa de la que havia d'esser la meva padrina, aleshores la seva al.lota, i li deia: "Sebastiana: ¿Com estam? I ella li contestava: Bé". I ell s'entornava. Això cada dia, però no els en treien més, ni a ell ni a ella. Del cap d'un cert temps es casaren molt enamorats, i visqueren i s'entengueren molt bé dins les necessitats d'aquell temps.

—¿Per què no ens deis algun costum desaparegut d'aquell temps?

—S'han perdut tots els costums d'un temps. El món ha donat molts de tómb.

L'amo en Pere ens ha contestat amb una certa tristor. Les rialles espontànies que estones havien guaitat al seus ulls, havien desaparegut. Ens acomiadam d'ell també amb melancolia. És trist deixar una persona d'edat avançada, assaltada pels records. Som al carrer quan encara sentim la seva veu que cantusseja baixet:

No hi ha estrella com la lluna
per, en la nit, donar claror...

Miquel Martorell Arbona

(1) Tipus d'arades que tenien les pales en forma de reixats i que desfeien molt bé la terra.

(2) Confr. Bona Pau n. 461, de juliol 1991. Entrevista a l'amo en Jaume "Vollandí".

MODELMON

DINS LA
NOSTRA
COMARCA

MOBILIARI - ART - DECORACIÓ

Carretera Palma - Manacor, Quilòmetre 22'700 - Tels. 12.50.34 - 12.50.69 - 12.51.26
FINCA CABRERA CASAL D'ALGAIDA 07310 ALGAIDA (MALLORCA)

L'AJUNTAMENT EN MARXA

A partir d'aquest mes sortirà en aquestes pàgines i a compte de l'equip de govern de l'Ajuntament, una informació tan detallada com sia possible de les activitats culturals, esportives, agrícoles... i d'altres regidories que tenguin responsabilitat en el si de l'Ajuntament.

D'aquesta manera es pretén que els ciutadans estiguin adequadament informats de tot quant es dugui a terme dins el Consistori. Una pàgina que estarà oberta a totes les regidories i serà el nexa de contacte i un mitjà de comunicació entre el mateix Consistori i els montuïers.

Notícies culturals

GUIA DE SON FORNÉS

Es prepara una guia del talaiot de Son Formés, la redacció de la qual estarà degudament assessorada per l'arqueòleg Vicenç Llull.

La intenció de l'Ajuntament és que aquesta guia arribi a totes les cases del nostre poble a fi que tothom tenguí consciència de la nostra riquesa monumental.

El fet d'editar aquesta guia és perquè actualment en la nostra llengua no n'hi ha cap. I com que, per altra banda es preveu que el proper estiu acudescuin aquí arqueòlegs de nacionalitat estrangera, així ja podran disposar de l'esmentada guia i al mateix temps valorar-ho així com pertoca. Sense oblidar que el talaiot de Son Formés, com molt bé diu l'esmentat Vicenç Llull, "és un dels més importants d'Espanya".

Es preveu que abans d'acabar enguany, la guia pugui estar a l'abast de tots els montuïers.

ESCOLETA

Dia 16 de setembre va començar el nou curs a l'escoleta o guardaria de nins fins a tres anys.

Continuen de professors els mateixos que hi havia a l'acabament del curs passat.

Es intenció de l'Ajuntament legalitzar aquesta escoleta tan aviat com sia possible i redactar els corresponents estatuts; els quals, amb petites modificacions, es basaran en els que ja existeixen a altres pobles veïnats. Fet que esperam sia possible abans que acabi aquest curs.

Informació esportiva

FUTBOL SALA

Torneig d'estiu

Des de fa alguns anys l'Ajuntament de Montuïri ve organitzant un torneig d'estiu de futbol sala a fi de complaure tant els nombrosos aficionats com altra gent que s'entreten presenciant l'actuació d'aquest bon grup d'aficionats.

Un torneig al que enguany hi participaren onze equips i que va començar a principis de juny per acabar quasi coincidint amb la inauguració del "Torneig de sa Llum". Fou tan emocionant que fins a la darrera jornada no es va decidir el guanyador.

No cal dir que estam convidats a repetir aquest torneig.

La classificació final fou aquesta:

S. Campos	10	8	2	0	51	14	18
Ses Canyes	10	9	0	1	77	15	18
Traus	10	7	1	2	72	24	15
C.na Poeta	10	6	1	3	44	33	13
C.na Maria	10	5	1	4	57	26	11
Sa Nostra	10	5	1	4	36	40	11
P.S.Miquel	10	3	3	4	42	30	9
Tp. Pino	10	3	1	6	37	52	7
Siurells	10	2	2	6	23	56	6
Vixicleters	10	1	0	9	13	74	2
Rt.Es Dau	10	0	0	10	17	105	0

FUTBOL SALA

Torneig de Sant Bartomeu

La darrera setmana del passat agost es va celebrar el torneig de futbol-sala de Sant Bartomeu amb la participació d'aquests deu equips: "Cristaleria Roldan", "Rte. Ses Canyes", "Traus",

"Puig Sant Miquel", "Sa Nostra", "Tàpicerias Pino", "Ca na Magdalena", "Plensos Hens", "Ca na Malen Shop" i "Siurells".

Es va jugar per eliminació. En el partit final el Rt. Ses Canyes es proclamà campió al guanyar per 4 - 0 al Plensos Hens. Per tant, aquest quedà subcampió. El tercer fou el Traus i el quart, Siurells. Havien empatat a 3 i per penaltys es classificà Traus, 3er.

IV CURSA DE KARTS

El passat 25 d'agost va tenir lloc la IV Cursa de Karts Sant Bartomeu '91 al circuit urbà d'Es Dau.

Hi participaren un total de 15 còtxes. La prova va constar de 3 mànigues de 20 voltes cada una. Entre màniga i màniga hi havia 10 minuts per reparar el cotxe.

A la primera màniga es va sortejar la graella de sortida; i a la segona es va sortir en ordre invers que a la primera. Per formar la graella de sortida de la tercera se sumaven els punts aconseguits a les altres dues mànigues.

La cursa va ésser organitzada pel "Club Karting Palma" i patrocinada per l'Ajuntament.

Va ésser un èxit de participació així com d'assistència de públic.

La classificació final fou aquesta:

1 - (Dorsal n. 9)	Vicenç Vaquer
2 - (Dorsal n. 18)	Antoni Garrote
3 - (Dorsal n. 1)	Joan Josep Torrandell
4 - (Dorsal n. 7)	Miquel Fullana

Cal destacar la brillant cursa que feren els dos pilots locals, Vicenç Vaquer i Miquel Fullana: 1er. i 4rt. classificats.

UN LLIBRE NOU**ARBRE DE FLAMES**

Els poetes mallorquins de la postguerra
Antologia

En aquest volum resten recollides les obres més representatives d'una sèrie de nou poetes mallorquins, la producció dels quals, amb l'excepció de Rosselló-Pòrcel, correspon als anys de la postguerra.

Possiblement el caire que més s'ha d'apreciar d'aquests inquiets i agosarats lletraferits és el d'haver iniciat la seva tasca literària en català en els anys en què més dificultats es podrien trobar, en una època durant la qual, expressar-se i divulgar el que fos en la nostra llengua, suposava una mena d'atemptat al règim aleshores vigent.

A més de l'esmentat Rosselló-Pòrcel, Gabriel Janer Manila, introductor i seleccionador dels poemes de l'obra, ha elegit encertadament les més significatives poesies de Miquel Dolç, Miquel Gayà, Bernat Vidal, Cèlia Viñas, Llorenç

Aquest curs 12 professors donen classe a 195 alumnes
L'ESCOLA HA AUGMENTAT LA MATRÍCULA EN UN ALUMNE

Un fet no habitual a les escoles de la zona rural de Mallorca ha esdevingut aquí a Montuïri: el col·legi públic "Joan Mas i Verd" ha augmentat en aquest curs 91 -92 la matrícula; això sí, només en un alumne. Quan vivim en un temps en què el cens demogràfic baixa substancialment, aquí i en aquest any augmenta la matrícula. El motiu es troba en el fet que han començat alumnes provinents de famílies que han vingut a viure a Montuïri.

Durant els propers tres anys l'equip directiu del Col·legi estarà format per Joan Sorell Juan com a director, Josep Ma. Munar com a cap d'estudis i Gabriel Gomila Jaume com a secretari.

Moyà, Jaume Vidal, Blai Bonet i Josep Ma. Llompart, dels quals, una escollida i significativa mostra figura a les pàgines d'aquest exemplar.- O.A.

Publicat per l'Institut d'Estudis Balearics.
Palma, 1991.- 171 pàgs.

Els tutors i nombre d'alumnes de cada curs queda així:

	alumnes
Preescolar 4 anys: Sílvia Bestard Cid	15
Preescolar 5 anys: Aina Ferrer Torrens	18
1er. Curs: Esperança Vaquer Vidal	15
2on. " : Mariàngels Albons Rosselló	14
3er. " : Catalina Martorell Llaneres	15
4rt. " : Jerònia Oliver Rotger	17
5nt. " : Josep Ma. Munar Vich	23
6è. " : Catalina Gaià Bauçà	25
7è. " : Antoni Gornals Mesquida	25
8è. " : Gabriel Gomila Jaume	28
Prof. Educ. Física: Guillem Fiol Tomàs	
Director sense tutoria: Joan Sorell Juan.	

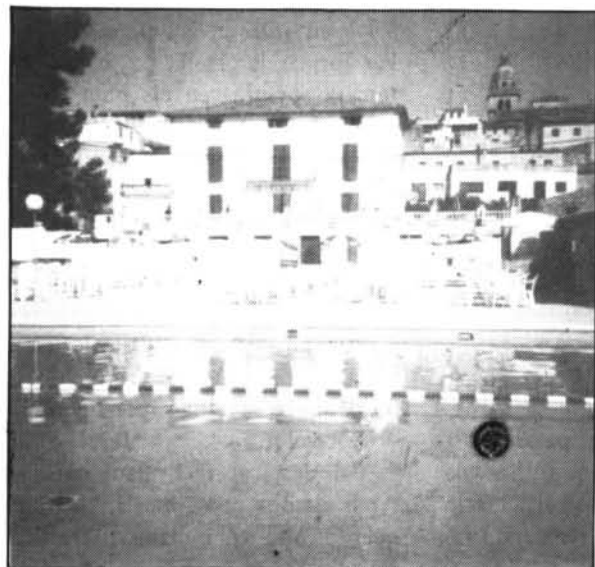
La matrícula total és de 195 alumnes repartits en 33 a preescolar, 29 a cicle inicial, 55 a cicle mitjà i 78 a segona etapa.

A la guarderia municipal hi ha dos grups de ninets i les seves puericultores són: Lluïcia Cifre Rodríguez i Petra Mayol Roca.

S'espera que algunes deficiències de l'edifici i pati sien degudament adobades i el curs pugui discórrer amb normalitat.

RESTAURANT

ES DAU

CUINA INTERNACIONAL
PLATS MALLORQUINS
MENJADOR
PISCINA
TERRASSA
FÀCIL APARCAMENT
PREUS ECONÒMICS

Avda. Es Dau s/n Telf. 64 62 80
MONTUÏRI (Mallorca)

Tercera Edat

Conferència

Dia 3 de setembre, l'historiador Andreu Pons, de Santanyí, al local social va exposar una conferència sobre el fruits que varen sortir de Mallorca cap a Amèrica després del descobriment i els que d'allà varen portar cap aquí. Una xerrada que fou molt interessant i curiosa.

Nova distribució de càrrecs

Els càrrecs de la Junta de l'Associació Local de Persones Mayors de Montuïri en una de les reunions tenguades a mitjan setembre, romangueren distribuïts de la següent manera:

President: Rafel Socias;
Vicepresident: Gabriel Ferrer
Secretari: Joan Moncadas

Tresorer: Llorenç Bauzà
Vocals: Antoni Arbona (Benestar Social). Jordi Aloi (d'Excursions) Gabriel Vich (de Festes Locals), Miquel Martorell (de Cultura), Martí Ferrer (de Gimnàstica i Balls) i Teresa Mayol (del Local Social).

Gelatada

Com ja ve essent tradició, a la fi de l'estiu se celebrà la xocolatada amb ensaïmades a la terrassa del Restaurant d'Es Dau, dia 21 de setembre passat. La bauxa fou amenitzada per una orquestra i no hi manca un animat ballet. L'assistència fou molt nombrosa.

La foto correspon a una de les gelatades celebrades anys anteriors a la pista poliesportiva d'Es Dau

REFORÇAMENT DEL C-33 TV.

Fonts de "Voltor", entitat promotora de la recepció de canals de ràdio i TV del Principat de Catalunya i del País Valencià a Mallorca, han considerat com una gran passa endavant en la consolidació

del Canal 33, especialment en esports, cultura, música i productes audiovisuals de qualitat, la notícia de la retransmissió en directe cada dissabte, a partir del passat 21, d'un partit de la lliga anglesa de futbol, a partir de les 16 hores. I també a partir d'aquesta tempo-

rada ja es dona el partit de la lliga espanyola dels dissabtes i el programa de reportatges del diumenge 'Gol a Gol' a través d'aquest segon canal de la televisió autonòmica catalana, en lloc de per TV3. I això ha coincidit amb el començament de l'execució del projecte de "Voltor" d'ampliació de potència del Canal 33, que en breu termini tindrà la mateixa qualitat d'imatge i so i el mateix abast que TV3.

V Concurs literari 1991-92

Seguint el costum introduït anys anteriors i amb la doble finalitat de fomentar entre els estudiants la seva formació literària i l'estimació a la nostra llengua, cultura i història, BONA PAU organitza el

V CONCURS LITERARI, 1991 - 92

Amb la col.laboració de les següents entitats:

AJUNTAMENT DE MONTUÏRI
CONSELL INSULAR DE MALLORCA
"LA CAIXA"
"SA NOSTRA"
COL.LEGI PÚBLIC "JOAN MAS I VERD"

El treballs s'hauran de presentar en llengua catalana, regiran les normes d'anys anteriors i podran versar sobre qualsevol aspecte que faci referència a la nostra cultura o tradicions, i els seleccionats seran publicats mensualment en aquestes pàgines.

PARTIT POPULAR

Nova Junta Local de Montuïri

A la reunió que tengueren els afiliats al Partit Popular a Montuïri el passat 20 de setembre, s'elegiren compromissaris per al pròxim Congrés i la nova Junta Local, la qual quedà així constituïda per als pròxims quatre anys:

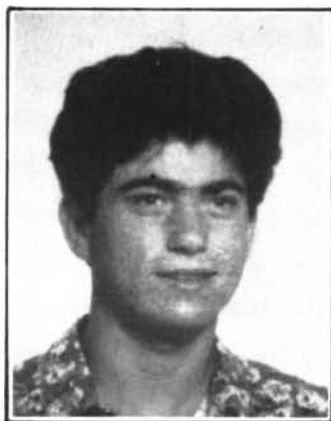
President: Raimundo Arbona Massanet; Secretari: Joana Ma. Bennàsar Gomila; Tresorer: Pere Mayol Mayol; Vocals: Miquel Cardell Mayol. Gabriel Ferrer Sampol, Miquel Fiol Company, Rafel Miralles Rossinyol i Rafel Ribas Martorell.

Guardonats en el passat "Torneig de Sa Llum"

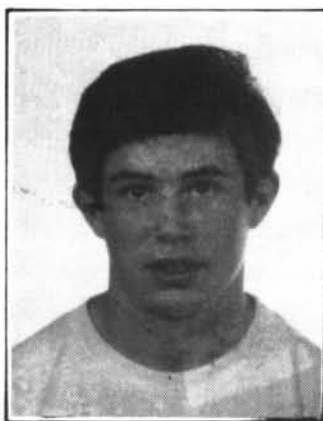
A cada grup on hi intervenien equips montuïrers en el passat Torneig de la Llum, un jugador de Montuïri va rebre un trofeu. Tres foren proclamats millors jugadors de la categoria i un va aconse-

guir el major nombre de gols. En aquesta edició de BONA PAU incloem la seva fotografia, que no poguérem publicar el mes anterior a causa de la quantitat d'informació.

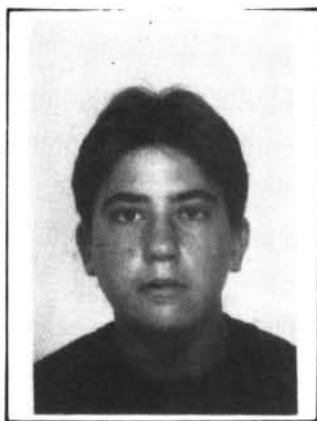
Cristòfol Andreu va ser el màxim goleador benjamí i varen esser designats millors jugadors del torneig Jaume Rossinyol a infantils, Biel Pocoví a Cadets i Jaume Mas a juvenils.

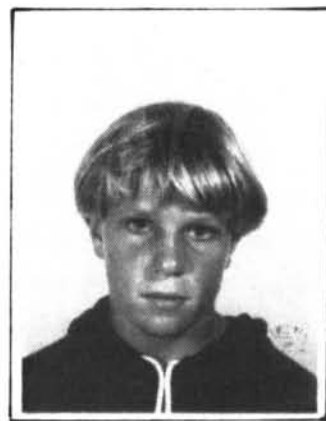
Jaume Mas (juvenil)

Gabriel Pocoví (cadet)

Jaume Rossinyol (infantil)

Cristòfol Andreu (benjamí)

Temporada 1991-92: Composició dels equips montuïrers

BENJAMINS

Entrenador: Bartomeu Ferrer Ribas. **Jugadors:** Macià Manera Fuente, Cristòfol Andreu Amengual, Bartomeu Gomila Pocoví, Jaume Mas Rigo, Bartomeu Fullana Cerdà, Llorenç Munar Miralles, Guillem Nicolau Pizà, Gabriel Sampol Roca, Federico Robles, Damià Vaquer Verger, Pere Febrer Mayol, Josep Ma. Mas Tugores, Joan Gabriel Mateu Sampol, Joan Antoni Ramonell Miralles, Vicenç Sampol Ribas, Joan Miralles Marimon, Cristòfol Tous Verger i Bartomeu Verger Mudoy.

Delegats: Viceç Vaquer Verger, Jeroni Nicolau Garau i Antoni Mas Ramis.

INFANTILS

Entrenador: Josep Sampol Cerdà. **Jugadors:** Cristòfol Amengual Nicolau, Gabriel Amengual Martorell, Joan Mesquida Llinàs, Joan Mateu Sbert, Rafel Miralles Martorell, Joan Sampol Roca, Guillem Andreu Amengual, Jaume Rossinyol Garcia, Joan Socias Fiol, Francesc Ferrer Ribas, Francesc Xavier Socias Pocoví, Bartomeu Bennàssar Verger, Miquel Lladó Pocoví, Miquel Cañellas Ramonell, Josep Mateu Sbert, Antoni Verger Bennàssar, Jaume Ramonell Miralles i Miquel Joan Gil Oliver.

Delegats: Tomeu Verger, Joan Mesquida, Gaspar Socias i Tomeu Andreu

ELS RIVALS DELS BENJAMINS

A l'edició del mes passat vàrem publicar els equips que formaven els grups dels infantils, cadets, juvenils i I Preferent. No poguérem, però, incloure els del benjamins atès que no s'havia fet encara el calendari. Els rivals del benjamins seran, per aquest ordre, Ses Salines, Algaida, Avance d'Artà, Porreres, At. Barracar, Cardassar, Campos, Manacor, Vilafranca, Badia de Cala Millor, Portocristo, Escolar, Felanitx, S'Horta, Santanyí, Porreres i Petra.

Un total de 18 equips formen aquest grup "E", un dels sis de l'actual "X Torneig de Futbol Benjamí" organitzat pel Consell Insular de Mallorca.

FUTBOL

Resultats del mes de setembre:

INFANTILS

Montuïri, 3 - Alcúdia, 0

CADETS

Cardassar, 0 - Montuïri, 2
Montuïri, 1 - Campos, 1
Montuïri, 6 - Port de Pollença, 0
Xilvar, 2 - Montuïri, 1

JUVENILS

Santanyí, 0 - Montuïri, 7
Montuïri, 0 - Artà, 0
Santa Maria, 0 - Montuïri, 3

Restaurant
Ca's Carbone

(DIMARTS TANCAT)

REFRESCS DE NOCES, COMUNIONS, BAPTISMES

Ctra. Manacor, km. 28 - Telf. 64 65 04 - 07230 Montuïri

L'equip de preferent acaba el setembre essent líder i imbatut

I PREFERENT

Ses Salines, 1 - Montuïri, 2

Segona jornada de lliga i primer desplaçament fora d'Es Revolt. Merescuda victòria del Montuïri que va dominar i ser superior en tot moment a un Salines que va demostrar poca cosa. Primers positius de la temporada.

Montuïri, 0 - La Victòria, 0

Els dos primers classificats, un enfront de l'altre. La primera mitja hora va ser força interessant a causa del ritme i notable joc d'ambdós equips. En el minut 31 fou expulsat Mateu Gomila del Montuïri per falta al darrer atacant de l'equip contrari quan es dirigia en solitari al portal montuïrer. Aquí es va acabar el partit: Mal joc, conformisme, canvi de tàctiques i absència de situacions de gol.

Calvià, 1 - Montuïri, 2

Va avançar-se el Calvià en el marcador, però prest va empatar en Campos. Amb 1 - 1 va acabar la primera part. El gol de la victòria va ser obtingut per Tià Mas quan mancava un quart d'hora per complir-se el temps reglamentari. El Montuïri va merèixer els dos punts gràcies a la bona actuació de la segona part.

Montuïri, 2 - Felanitx, 1

Igual que a la setmana anterior: Marca primer l'equip contrari i moments abans de finalitzar la primera part, iguala el marcador el Montuïri amb un gran gol de Mariano que va rematar de cap a un metre del sòl. En el minut 78, Manolito de "penalty" va desfer l'empat. El partit només va tenir moments de bon joc; ara bé, fou emocionant, de forces equilibrades en el primer període i d'absolut domini local en el segon.

Portocristo, 0 - Montuïri, 0

Un partit lluitat des del principi a la fi. El Portocristo acabava de guanyar a un ex-tercer divisionari, l'Alaró a ca seva per 1-5, però no pogué amb el Montuïri.

Després de la sisena jornada de lliga, el Montuïri encapçala la classificació imbatut i ple d'optimisme. Una autèntica i bona sorpresa.

Gabriel Gomila

L'equip de I Preferent que tan bé ha començat aquesta temporada

Temporada 1991-92: Composició dels equips montuïrers

CADETS

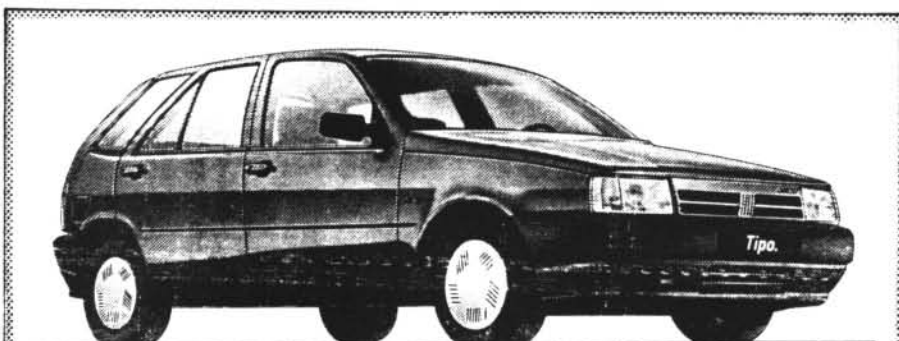
Entrenador: Joan Barceló Cerdà. **Jugadors:** Bartomeu Fullana Ginard, Guillem Pascual Sansó, Guillem Munar Miralles, Jaume Mayol Amengual, Baltasar Socias Pocoví, Vicenç Trias Garau, Gabriel Mayol Miralles, Gabriel Pocoví Ferrando, Pere Ors Nicolau, Rafel Honorat Ribas Mayol, Sebastia Cañellas Ramonell, Joan Antoni Blascos Miralles, Matias Coll Salvà, Antoni Torres de Haro (Algaida), Miquel Llaneras Juan, Joan Jaume Roca Noguera, Joan Cidale Cerdà i Pere Torres de Haro (Algaida)

Delegats: Jaume Roca, Bartomeu Fullana Vanrell i Pere Cañellas Corró

JUVENILS

Entrenador: Àngel Prado Peinado. **Jugadors:** Bartomeu Nigorra Vich (Sant Joan), Gabriel Roig Roscar, Rafel J. Jaume Sastre, Joan Verger Bennassar, Jaume Alcover Melià, Miquel Verd Cañellas, Rafel Alcover Amengual, Jaume Mas Rigo, Llorenç Garcias Terrassa, Cristòfol Amengual Martorell, Mateu Coll Salvà, Jeroni Massanet Verger, Miquel Massanet Verger, Joan Martorell Cerrato, David Gornals (Porreres), Josep Maria Pajon Mayol i Mateu Gomila Nicolau (1a. Rgional Preferent)

Delegats: Miquel Roig, Jaume Mas i Rafel Jaume

FIAT MOTOR
ES PLA FIAT

VENDA I TALLER
MECANIC DE TOTA
CLASSE DE COTXES

RAFEL ROSSELLÓ NICOLAU

C/ Emili Pou, 36

Tif. 64 65 75

Montuïri

Gloses

A LES MARIES DEL MENJADOR

Perquè és el nom de Maria,
ara vull felicitar
ses Maries que aquí hi ha
i que mos veim cada dia,
i amb molta d'alegria
es molts d'anys les vull donar:
que molts d'anys poguem passar
tots plegats en companyia.

A LA SEVA DONA

Aquí hi ha una Maria
que la vull felicitar,
que amb ella he pogut passar
moltes hores d'alegria;
i fins que arribi es dia
que mos hem de separar

desig no haver de passar
cap classe de malaltia.

Bartomeu Garcias "Mosson"
12 Setembre 1991.

*(El dia del nom de Maria (12
de setembre) en el menjador de
la 3a. Edat enguany no hi hagué
festa. Aquest dia l'amo en Miquel
"Parri" es volia estirar d'aquestes:*

A LA VERGE MARIA

Vos salut, Verge Maria,
que tot l'any mos contemplau:
Feis que tots visquem en pau,
en sa vostra companyia;
tant en sa nit com de dia,
Reina del Cel, mos guardau.

A NA MARIA "RABENT"

Maria: escolta, Maria,
lo que et diu l'amo en "Parri":
a tots es que som aquí
molts d'anys mos puguis servir
amb salut i alegria;
de tots seràs agraïda
si sempre actues així;
si volguessis res de mi
de bon cor te serviria.

A LES CADIRES QUE MANCAREN

Enguany a s'Ajuntament
han robat moltes cadires;
a lo millor eren "querides",
per conversar malament.
Les se'n degué dur es vent,
tan fort, que va fer aquests dies.

Miquel Massanet "Parri"

Poema

XX ANIVERSARI DE L'ESTOL VIDALBA (1991)

Anam cap a l'any 2000:
vint segles d'alçar campanes
recordant el Naixement
de Jesús enmig de palles.
Vint segles de caminar
pel bosc de les Benaurances,
seguint el Nou Manament
d'estimar-nos uns als altres.

Fa vint anys, per l'amistat
fa camí l'Estol Vidalba.

Som descendents dels gegants
fills de Maria Castanya
que bastiren talaiots
per les nostres encontrades.
Som ardits com els foners
que amb les bassetges a l'aire
fitaren de macs al vol
les costes mediterrànies.

Fa vint anys, per terra i mar
fa camí l'Estol Vidalba.

Fa dos mil anys, a les Illes
fondejaren naus romanes,
i amb caminois empedrats
faixaren plans i muntanyes.
Fecundaren el secà
d'oliveres, blat i parres:
el pa amb oli i el vi negre
són antics a nostra taula.

Fa vint anys, per vells traçats,
fa camí l'Estol Vidalba.

Fa deu segles, l'horitzó
s'inflà de veles islàmiques:
hissaren la Mitja Lluna
en nom de la "guerra santa".
Alqueries i rafals
sentiren el bes de l'aigua,
i al cim dels castells roquers
pasturaren muls i cabres.

Fa vint anys, per pous i fonts
fa camí l'Estol Vidalba.

L'any mil dos-cents vint-i-nou
desembarcà el Rei En Jaume,
i de l'escut d'Aragó
ens pintà les quatre barres.
Com el Mestre Ramon Llull
("fill major de nostra raça")
a despit dels renegats
tots portam sang catalana.

Fa vint anys, filant arrels
fa camí l'Estol Vidalba.

Sorgí en el segle devuit
el decret de Nova Planta,
que ens foté l'autonomia
i ens féu llogaret d'Espanya.
Pagant tribut a Madrid
i a la llengua castellana
hem perdut identitat,
igual que un pi sense branques.

Fa vint anys, volent fer poble
fa camí l'Estol Vidalba.

Devers mitjan segle vint,
o per sort o per desgràcia,
començaren els turistes
a inundar les nostres platges.
Grans pantalles de ciment
destrossen pinars i cales,
com monuments al mal gust
del qui més pot... i més paga.

Fa vint anys, per penyes verges
fa camí l'Estol Vidalba.

Els incendis de cada any
aporten les seves flames
a destruir la Natura
abans incontaminada.
Per camins que foren públics
trobam barreres tancades,
com si fóssim pecadors
purgant el pecat dels altres.

Fa vint anys, pel bosc cremat
fa camí l'Estol Vidalba.

Fa vint anys, un grup d'amics
a fer camí començaren
pels racons i laberints
de les rutes amagades.
Aplegats dels quatre vents
s'ha anat fent grossa la guarda,
i celebrant els vint anys
avui ens asseim a taula.

Fa vint anys, cara al futur
fa camí l'Estol Vidalba

Pere Orpi

Noces d'or

23 Octubre 1941

Bartomeu Garcias Fiol "Mosson"
amb Catalina Mulet Miró (de Porreres)

Noces d'argent

4 Octubre 1966

Antoni Camilo Alcover Jordà
"de Son Collell" amb
Francisca Nicolau Verger "Vollandina"

8 Octubre 1966

Bartomeu Sastre Nigorra "Xinet" amb
Antònia Cerdà Gallard "Marxanda"

19 Octubre 1966

Bartomeu Amengual Garcias "Redó"
amb Francisca Mas Mas "Collet"

Els desitjam que aquest esdeveniment sia
presagi de salut i molts d'anys de felicitat

Cuinar en casa

ALBERGÍNIES "SOUFLÉES"

INGREDIENTS

- 2 quilos d'albergínies.
- 500 gs. de carn de porc, capolada.
- 1/2 litre de llet.
- 50 gs. de farina.
- 50 gs. de mantega de vaca.
- 5 ous.
- 2 cebes.
- 1 paquet de formatge rallat.
anou moscada.

ELABORACIÓ

Es frigen en poc foc les albergínies tallades per llarg i pelades. Es passa la carn capolada per la pella i es reserva. Es fa baixamel amb la ceba, farina i la llet. I una vegada passada per la pella s'hi mescla la carn capolada. Quan es fred, s'hi mesclen els ous, sal, pebre bo, anou moscada i el formatge rallat.

Tot això s'estén damunt les albergínies ja col·locades dins les palanganes i seguidament es posen a coure dins el forn uns 20 minuts.

Tant es poden servir fredes com calentes.

Recepta de Catalina Sastre

Demografia

Setembre de 1991

MATRIMONIS

Dia 31 d'agost.- Joan Carles Rueda Tejera amb Margalida Marimon Miralles.

Dia 15 de setembre.- Antoni Escalas Salvà amb Catalina Tous Miralles.

DEFUNCIONS

Dia 14.- Ramon Arbona Mas, casat de 74 anys. "Solleric".

Dia 21.- Antoni Verger Mayol, fadrí de 72 anys. "Pelut".

Dia 22.- Francisca Mas Sastre, fadrina de 65 anys. Religiosa. "Comelles".

Dia 25.- Catalina Garcias Sastre, viuda de 85 anys. "Mosson".

Dia 25.- Rafel Amengual Bauzá, fadrí de 70 anys. "De Son Vaquer".

Pluviòmetre

Setembre de 1991

Pluja caiguda a Montuiri

Dia	litres	metre	quadrat
2	23'5	"	"
"	5	2'6	"
"	6	0'9	"
"	7	22'1	"
"	12	3'4	"
"	13	14'7	"
"	15	4'3	"
"	16	29'6	"
"	25	8'6	"
"	29	13'9	"
Total	123'6	"	"

Refranys

ANTICS REFRANYS DEL MES D'OCTUBRE

Quan s'octubre s'ha finit
mor sa mosca i es mosquit.

Quan trona per s'octubre,
neu segura.

L'octubre fred,
mata es cuquet.

Fred d'octubre
mata l'eruga.

Per l'octubre
qui ha perdut la capa,
que la recobri.

Temps passat

25 ANYS ENRERA

4 Octubre de 1966

Blauets a Montuiri

Avui Montuiri ha retut homenatge a la Mare de Deu de Lluc. A l'església s'han celebrat actes el matí i l'horabaixa i hi han estat presents el blauets de Montuiri que estan a Lluc. Són aquests: Joan Berga Gallard, Guillem Ferrer Arbona, Bartomeu Marimon Ferrando, Antoni Mayol Miralles, Joan Antoni Ramonell Amengual i Bartomeu Sampol Miralles.

15 Octubre de 1966

Morí madó "Ferrera"

Quan ja es començava a projectar l'homenatge centenari, ja que sols li mancaven 9 mesos i 24 dies per arribar als 100 anys, avui ha mort Margalida Buñola Mayol "Ferrera". Una montuïrera nascuda l'any 1867 i batiada pel missioner Miquel Rubí, la qual es passà els darrers 42 anys asseguda a una cadira de rodes, però sempre amb el cap ben clar.

50 ANYS ENRERA

Octubre de 1941

Edificacions

Mentre Jaume Mayol Marimon presentava a l'Ajuntament els plans per realitzar modificacions a ca seva, en el carrer de Palma, Gabriel Roscar Jaume també demanà que en el mateix carrer se li assenyalsés alineació i rasant per començar a tancar el seu solar.

100 ANYS ENRERA

11 d'Octubre de 1891

Arca per als fons municipals

Avui l'Ajuntament ha acordat comprar una arca o caixa de ferro per custodiar els fons municipals.

10 ANYS DE "COANEGRA"

La revista de Santa Maria "Coanegra" acaba de complir la primera dècada, motiu pel qual han celebrat una festa.

Enhorabona i que en puguin complir moltes més.

De bell nou al tall

Nombroses tasques de formació sobresurten entre les activitats del curs que comença

PASTORAL ARXIPRESTAL

Dia 26 de setembre, a Montission de Porreres, es reuniren els capellans i un representant de cada un dels Consells de Pastoral de les parròquies de Montuïri, Algaida, Porreres, Petra, Sant Joan i Vilafranca, juntament amb el Vicari Episcopal de la IV zona, Rafel Umbert.

El motiu principal de la reunió era, elegir entre els seglars assistents, un portaveu dels Consells Parroquials de l'arxiprestat per assistir a les sessions del Consell Diocesà de Pastoral. Resultà elegit el representant de Petra, Bartomeu Tortella, que va assumir la responsabilitat de servir de pont entre el Consell Diocesà i els Consells Parroquials, en coordinació amb els altres representants i l'arxiprest.

INICI DE CURS DE LA IV ZONA

Seguint l'experiència de l'any passat, també enguany s'iniciarà el curs amb una trobada de reflexió, pregària i germanor a nivell de zona pastoral. La corresponent a la IV tindrà lloc al convent dels Dominics de Manacor, el dissabte 19 d'octubre a les 4 de l'horabaixa fins devers les 7 i mitja.

Hi estan convidats tots els cristians que se sentin integrats dins les tasques pastorals de la parròquia.

CALENDARI PASTORAL

Les parròquies solidàries d'Algaida, Montuïri i Porreres ja tenen elaborat el Calendari Pastoral per al curs 1991-92, que ja està a punt d'esser distribuït de casa en casa. Com el dels anys anteriors, encara que de format més senzill i reduït, conté la programació de les activitats previstes durant tot el curs.

Convé tenir-lo a mà per consultar-lo en qualsevol moment que pugui interessar.

BAPTISMES

Segons l'esmentat calendari, a la nostra parròquia el sagrament del Baptisme

se seguirà administrant normalment el tercer diumenge de cada mes.

Els pares que vulguin batiar un infant abans del febrer del 92, estan convidats a tenir una reunió preparatòria el dilluns dia 14 d'octubre a les 9 del vespre, a la rectoria.

FORMACIÓ PER ALS CONSELLS I COMISSIONS

Aquests darrers anys resulten molt positives les trobades de formació que celebren conjuntament el membres dels Consells de Pastoral de les parròquies solidàries.

Per al present curs se n'han programades quatre, i es faran extensives a altres components de les distintes comissions o activitats pastorals representades dins els Consells.

La primera serà dia 4 de novembre a les 9 del vespre, a la rectoria de Montuïri. Dirigirà el tema mossèn Teodor Suau, sobre "Com llegir la paraula de Déu a finals del segle XX".

CELEBRACIÓ PENITENCIAL

Com a preparació per a les festes de Tots Sants i els Morts, el dilluns dia 28 d'octubre a les 8 del vespre tindrem una Celebració Comunitària del sagrament de la Penitència.

CATEQUESI FAMILIAR

Enguany per a la catequesi s'adoptarà altra vegada el mètode de la catequesi familiar, que el curs passat va donar un resultat bastant positiu, ja que promou la participació activa dels pares juntament amb la parròquia.

La primera reunió amb els pares i catequistes se celebrarà dia 22 d'octubre a les 9 del vespre. Es molt important l'assistència de tots els pares i mares interessats, a fi de formalitzar la inscripció, constituir els diferents grups i fixar les dates i periodicitat de les trobades.

FORMACIÓ PER A CATEQUISTES

A nivell d'arxiprestat, s'han programat cinc sessions de formació per a catequistes, que seran dirigides per persones experimentades entorn a distintes temes relacionats amb el contingut i metodologia de la catequesi.

La primera reunió tindrà lloc a la rectoria de Vilafranca, el dimecres 23 d'octubre a les 21.

MISSA NOVA

Encara que no sigui de Montuïri, volem dir constància de l'ordenació sacerdotal i Missa Nova el passat agost, de Bernat Martorell Morro, nebot de don Bernat, antic rector d'aquesta parròquia.

El pare del nou capellà, n'Onofre, visqué algunes temporades a la vila quan el seu germà exercí el sacerdoci entre nosaltres, entre els anys 1948-1952. Enhorabona!

ATENCIÓ ALS MALATS

A partir de dia 4 d'octubre, els primers divendres de cada mes es durà la comunió als malats que ja la rebien el curs passat o que la vulguin rebre d'aquí endavant.

També se seguirà radiant la missa dels diumenges a les 8 del vespre a través de Ràdio Murta (107.7 de la F.M.), en atenció als malats i persones impossibilitades que la vulguin seguir des de casa seva.